

Malmö högskola
Lärarytbildningen
Individ och samhälle

Examensarbete
10 poäng

Attityder till IT i historieundervisningen
*Attitudes towards Information Technology in
Education of History*

Nicklas Zajdel

Lärarexamen 180 poäng

Handledare: Thomas Småberg
Historievetenskap och lärande
Höstterminen 2005

Examinator: Irene Andersson

Handledare: Thomas Småberg

Sammanfattning

Mitt syfte är att visa elevers och lärares attityder till att använda IT i historieundervisningen utifrån undersökningens kontext och att se på vilka sätt vi kan utnyttja ett mediums egenskaper för att påverka lärandet. Uppsatsen kommer därav att bidra till ytterligare förståelse och kunskap kring IT och lärande. Med kvalitativa undersökningsmetoder har en intervju genomförts med en historielärare för att få en djupare förståelse av den kvantitativa undersökning som genomförts i form av enkäter. Den av elevernas användning av IT som mest tillför lärandet något anser jag utifrån undersökningen vara möjligheterna till att söka information kopplat till skolarbetet samt att lättare sköta kommunikation mellan andra elever och lärare. Undersökningarna i arbetet visar att eleverna är mycket positiva till att använda IT i undervisningen men visar också brister i elevernas medvetenhet kring källkritik. En viktig detalj i som har uppkommit i mitt arbete i att besvara frågeställningen var att lärarnas IT kunskaper måste förbättras.

Abstract

The purpose of this paper is to show teachers and students attitudes towards using information technology in the studies of history in a specific context and how we can use IT to learn better. The paper will give a better understanding about information technology and learning. A history teacher has been interviewed to give a deeper understanding of the answers given in a connecting broader survey study. The use of IT which increased learning was the possibility to information searches and communication on the Internet. The survey shows that students are very positive to using IT in their studies but also that there is a flaw in the criticism of the sources. Another detail that was enlightened by this survey was that the teachers' knowledge of IT has to be improved.

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställningar.....	4
1.3 Målgrupp.....	5
1.4 Avgränsningar.....	5
1.5 Begreppsförklaring.....	5
2. Litteraturbakgrund	6
2.1 Kommer IT att förändra skolan?.....	6
2.2 Blir undervisning och lärande bättre med IT?.....	7
2.3 Skolutveckling, IT och lärande.....	8
2.4 KK-stiftelsen.....	9
2.5 Vad har lärande med IT att göra?.....	9
2.6 IT i skolan -Attityder, tillgång och användning.....	10
2.7 Tillgång till IT.....	10
2.8 Användning av IT.....	11
2.9 IT och internet i undervisningen.....	12
2.10 Lärares kunskaper om IT.....	14
2.11 Lärares syn på skolans IT-planering.....	14
3. Metod	15
3.1 Förhållningssätt	15
3.2 Kvalitativ metod.....	15
3.3 Genomförande av respondentintervjuer.....	15
3.4 Urval.....	16
3.5 Kvantitativ metod.....	16
3.6 Genomförande av enkätundersökning.....	17
3.7 Urval.....	17
3.8 Bortfall.....	18
3.9 Metodkritik – Validitet och reliabilitet.....	18
4. Empiri	19
4.1 Enkätundersökning.....	19
4.2 Respondentintervju.....	34
4.3 Bakgrund.....	34
4.4 Hur kan lärare och elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose lärandet?.....	34
5. Diskussion	37
5.1 Tillgång till IT i skolan.....	37
5.2 Användning av IT med koppling till skolan/arbetet.....	37
5.3 Vad används IT till?.....	38
5.4 IT och internet i historieundervisningen.....	39
5.5 Fördelar och hinder med IT i historieundervisningen.....	39
5.6 Internet och källkritik.....	40
5.7 IT och elevernas skriftliga förmåga.....	41
5.8 Internationella kontakter.....	42
5.9 Lärares kunskaper om IT.....	42
5.10 Lärares syn på skolans IT-planering.....	43
6. Slutsats	44
7. Referenser	46

Bilaga 1: Enkät

Bilaga 2: Intervjuguide

1. Inledning

Det var efter tre terminers studier av informatik och systemvetenskap som jag fick en försmak vad det innebar att jobba med informationshantering och informationssystem. Det verkar finnas en stark tilltro till tekniken i samhället idag och det är väl redan allmänt erkänt att dagens teknologi hjälper de flesta människor i deras dagliga liv och arbete. Inom många verksamheter har informationsteknik blivit ett sätt att understödja personalen eller effektivisera, förbättra och utveckla det dagliga arbetet. Det vore väl märkligt om inte informationstekniken skulle ha positiva effekter på skolan och undervisningen. Det är självklart tycker jag att användningen skall vara begränsad till där tekniken verkligen utgör någon nytta, direkt eller indirekt. Då jag inledde detta arbete med följande undersökning var jag mycket optimistisk. Jag skulle genomföra en fyra veckors sammanhängande praktik på en gymnasieskola i Ystad. Min tanke från början var att på något sätt införa IT i min undervisning för att försöka komma nära den verklighet och verksamhet som jag vill undersöka men även för att se hur jag kunde själv utvecklas i användningen av IT som pedagogiskt verktyg i historieundervisningen. I min undervisning använde jag mig av IT för att presentera läromedel i form av ljud, bild samt rörlig bild. Detta var speciellt uppskattat i kultur och idéhistoria. Men genom min praktik förstod jag tidigt att de begränsade tidsresurser som existerar i skolan och även till viss del den bristande kompetensen hos elever, lärare och skolläda skulle göra min planerade undervisning omöjlig och därav begränsades min genomförda undervisning till att endast jag som lärare aktivt använde mig av IT i undervisningen medan eleverna indirekt blev påverkade av IT genom att historieundervisningen genomfördes med hjälp av tekniska medier.

1.1 Syfte

Mitt syfte att visa elevers och gymnasielärares attityder till att använda IT i historieundervisningen utifrån undersökningens kontext och se på vilka sätt vi kan utnyttja ett mediums egenskaper för att påverka lärandet. Uppsatsen kommer därav att bidra till ytterligare förståelse och kunskap kring IT och lärande.

1.2 Frågeställningar:

1. Hur kan elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose sitt lärande?
2. Hur kan gymnasielärare använda IT i historieundervisningen för att tillgodose elevernas lärande?
3. Hur ser elever på IT i historieundervisningen?
4. Hur ser gymnasielärare på IT i historieundervisningen?

1.3 Målgrupp

Målgrupp för mitt arbete är lärare, elever, lärarstuderande, skolledare och andra studerande av pedagogik och informationsteknik. Då undersökningen i arbetet gjorts i en existerande verklighet med verksamma lärare och elever kan resultaten verka som en fingervisning av de åsikter och en presentation av hur IT faktiskt används i en existerande kontext. Detta kan förhoppningsvis användas i andra sammanhang tex för att utvärdera skolan och skolledningens arbete i att utveckla verksamheten ur ett IT-perspektiv.

1.4 Avgränsningar

Som jag skrev i inledningen var jag mycket optimistisk i undersökningens början då jag hade förhoppningar om att låta elever arbeta med informationsteknik som ett hjälpmedel i sitt lärande men på grund av för lite tid och resurser fick jag göra om min ursprungliga planerade undervisning till att endast jag som lärare använde mig aktivt av tekniska hjälpmedel i undervisningen. Detta har jag tolkat som att jag initialt ville arbeta med IT som hjälpmedel i undervisningen ur ett elevperspektiv men fick begränsa min undervisning och undersökning till att skifta fokus till mer av att se användningen av IT i undervisningen ur ett lärareperspektiv. En viktig avgränsning som måste tas i betraktelse i arbetet är den begränsade tillgången av relevant litteratur i ämnet IT och historieundervisning och jag har då utgått från forskning som behandlar IT i generell undervisning. Jag har sedan fokuserat på de delar som är mest intressanta för historieundervisningen. Mina slutsatser måste ses utifrån undersökningens specifika kontext. Mitt mål är inte att generera generella slutsatser, utan istället visa tendenser som varit utmärkande i undersökningens sammanhang.

1.5 Begreppsförklaring

Med begreppet IT som används i arbetet syftar till informationsteknologi eller informationsteknik. Andra förkortningar som ofta används är IKT som syftar till information- och kommunikationsteknologi. IS syftar till informationssystem. I arbetet används begreppet IT som en samlad begrepp för ovan nämnda begrepp. Konkret kan IT vara datorer, internet, mobiltelefoner eller annan teknologi som underlättar informationshantering.

2. Litteraturbakgrund

I detta kapitel beskrivs en överskådlig sammanfattning av den kunskap som finns inom problemområdet.

2.1 Kommer IT att förändra skolan?

Jens Pedersen verksam vid institutionen för Pedagogik och Psykologi vid Linköpings universitet skriver att den förändring i skolan som kan väntas genom IT-användning är arbetssättet och att undervisningen blir mer elevcentrerad och att eleverna konstruerar sin egen kunskap från informationsmängderna på internet etc. Lärarrollen förändras och i Sverige brukar man tala om läraren som "handledare". Förändring behöver inte betyda förbättring och man borde informera sig om den samlade kunskapen som finns tillgänglig inom pedagogiken som disciplin innan man går ut och tror sig ha funnit lösningen på undervisningens problem.¹

I Skolverkets forskningsöversikt från år 2000 "Tankar om lärande och IT" beskrivs tekniken följande; att tekniken på egen hand skall förändra skolan är ett teknik-deterministiskt synsätt. Vissa forskare skulle säga att den enskilde lärarens undervisningsmetod och pedagogiska grundsyn bestämmer undervisningen, inte tillgången till eller användning av teknik. Den teknikdeterministiska tesen associeras med revolution eller ackommodation. Andra forskare som är tveksamma till denna tes, Emin Tengström menar att snart kommer IT att odramatiskt inordra sig bland skolans övriga hjälpmedel för att lösa det klassiska problemet med inläring. Enligt denna uppfattning kommer tekniken att assimileras och infogas i rådande pedagogiska praxis. Resultatet blir evolution snarare än revolution.²

Larry Cuban har studerat olika medier som film, radio och TV i amerikanska klassrum. Varje ny teknik har medfört stora spådomar om radikala förändringar på skolans och utbildningens område. Larry Cuban menar att det finns ett mönster för hur ny teknik dyker upp och assimileras av skolan: "the exhilaration/scientific credibility/disappointment/teacherbashing cycle".

- Steg 1: En ny teknik ser dagens ljus och helt väntas förändra skola, undervisning och lärarroll. Allmän glädjeyra bland tekniska experter, utbildningsadministratörer och progressiva pedagoger. Lärare i allmänhet mer avvaktande.
- Steg 2: Vetenskapliga studier demonstrerar den nya teknikens effektivitet.
- Steg 3: Undersökningar visar att tekniken inte alls används så mycket eller på det sätt som det var tänkt.

¹ Axelsson, Birgitta., Pedersen, Jens., Reiman, Peter. & Riis, Ulla., Tydén, Thomas & Andrae Thelin, Annika (Red). "Tankar om lärande och IT – en forskningsöversikt". Kalmar: Skolverket, 2000. sid 16.

² Ibid, sid 16.

Steg 4: Period av ”teacher-bashing”; kritik mot trångsynta och konservativa lärare som vägrar använda modern teknik i sin undervisning.

Steg 5: Den nya tekniken har blivit ett hjälpmedel bland andra i skolan.³

Informationstekniken är på många sätt ett svårdefinierat fenomen. Men det är inte bara vad vi kan göra med tekniken som ändras över tid utan också för skolans del den pedagogiska visdomen, vad vi bör göra, som förändras. Skolstyrelsen menar att användningen av datorer kan förespråkas av företrädare för flera sinsemellan mycket olikartade pedagogiska riktningar och perspektiv. Vill man argumentera för någon speciell pedagogisk metod kan man alltså inte grunda sig på tekniken utan man bör stödja sig på de erfarenheter och den kunskap som finns inom ämnet pedagogik.⁴

2.2 Blir undervisning och lärande bättre med IT?

Frågan är väldigt mångtydig och även politiskt intressant. Skall man investera stora pengar på IT i skolan vill man gärna få reda på om satsningarna kan försvaras. Datorer i skolan kan användas på många olika sätt, allt från informationssökningar till kommunikation, ordbehandling mm.

Motivationen för studierna kan öka, vilket kan påverka inläringen så att den blir bättre i vissa avseenden men sambandet är inte självklart. Skolverket menar att för vissa betyder bättre undervisning att utbildningen blir billigare med färre dyra lärare. Undervisning och inläring kan också förbättras på det sätt att variationen i undervisningen ökar och vissa arbetssätt underlättas, att skapa kontakter går snabbare, informationssökningar är snabbare, samt att skrivande underlättas. Det framtida värdet med datorkunnande ses som en viktig kompetens i arbetslivet. Olika kombinationer av dessa argument är vanliga menar Skolverket som stöd för datorer och IT i undervisningen.⁵

Robert Kozma hävdar att forskare av IT bör skifta från vad han kallar ”makronivå” (”vad är den generella påverkan av ett medium jämfört med ett annat på alla som studerar något”) till ”mikronivå” (”på vilket sätt kan vi utnyttja ett mediums egenskaper för att påverka lärandet hos vissa elever, uppgifter och situationer?”). Det är förmodligen bättre att satsa på forskning som undersöker IT:s fördelar och nackdelar i mer kontextbundna situationer i stället för undersökningar som försöker ge något generellt svar på frågan om IT gör undervisningen ”bättre”. Det kan t.ex. innebära forskning om hur tekniken på olika sätt kan underlätta för barn med funktionsnedsättningar; det kan också innebära att man undersöker om tekniken kan underlätta (för vissa studerande) förståelsen av viktiga fenomen och begrepp (t.ex. inom naturvetenskap, ekonomi etc.). Här kan simuleringsprogram av olika slag eventuellt visa sig ha pedagogiskt värde. Det viktiga är

³ Ibid, sid 18.

⁴ Ibid, sid 20.

⁵ Ibid, sid 22.

här att forskningen knyts mer till specifika situationer. Som tex användning av IT i historieundervisningen. Vidare kan pedagogiska dataprogram medföra andra effekter än vad man tänkt sig och uppfattas olika av svagpresterande respektive högpresterande elever.⁶ Författarna skriver att dessa resultat framgick först efter omfattande fältstudier. En kritisk fråga vid användning av internet som informationskälla är hur denna information struktureras och värderas av lärare och elever. Maria Bergman har i en etnografisk studie av högstadielärares internetanvändning visat att arbetet sällan ledde till analys eller bearbetning av den information man funnit - man blev mer inriktad på färdigställande av produkter än på analys.⁷ Ovanstående skulle tala för mer av en etnografisk ansats eller fältforskning vad beträffar forskningsmetod – observationer, intervjuer, insamling av producerade arbeten mm. - dvs. en kombination av olika typer av data. Sådana undersökningar kunde genom sina ”thick descriptions”⁸ visa både på teknikens möjligheter och begränsningar. Att beskrivningarna skall vara ”fylliga” innebär att de bör vara innehållsrika och nyanserade. De skulle också kunna vara teorigenererande - man kanske behöver utveckla en del teori speciellt för detta fält. Dessutom skulle en sådan ansats medföra studier som var mer diakrona (följer en process i tiden) än synkrona (ger ögonblicksbilder). Många har menat att samhällsvetenskapen i större utsträckning borde ägna sig åt diakrona studier framför synkrona. Man skulle också undvika att stanna på en retorisk nivå - i stället finns det möjligheter till jämförelser mellan retoriken kring IT och vad som faktiskt händer i skolans vardag. En viktig tanke i det utvecklingsarbete och de experiment som pågår är att hitta föredömliga användningar som kan tjäna som förebilder och inspiration för andra lärare och elever. De hinder och begränsningar som finns i ett mer naturligt sammanhang tenderar dock att komma bort i sådan försöksverksamhet. Det är därför viktigt att denna typ av forskning kompletteras med naturalistiska observationer eller fältstudier. Sådana kan peka på de restriktioner som finns i det dagliga arbetet och som kan medföra att resultaten i utvecklingsarbeten och försöksverksamhet inte alltid så lätt kan överföras till andra situationer. Det är också först när man ser dessa begränsningar som man kan diskutera vad man eventuellt kan göra åt dem.⁹

2.3 Skolutveckling, IT och lärande

I skolverkets forskningsrapport ”IT i skolan mellan vision och praktik” skriver man att det nu är dags att introducera resonemang om skolutveckling och undersöka vilka problem och frågeställningar som kan identifieras, när dessa sammanbinds med teorier om lärande och om teknikutveckling. I många uttalanden angående IT-användning är skolutveckling en av de positiva effekter som lyfts fram. Från mitten av 80-talet, innan det fanns lättillgängliga möjligheter för

⁶ Axelsson, Birgitta., Pedersen, Jens., Reiman, Peter. & Riis, Ulla., Tydén, Thomas & Andrae Thelin, Annika (Red). *”Tankar om lärande och IT – en forskningsöversikt”*. Kalmar: Skolverket, 2000. sid 25.

⁷ Ibid, sid 25.

⁸ Ibid, sid 25.

⁹ Ibid, sid 26.

kommunikation, betonades andra aspekter för datorns roll i skolan. Arbetslivsförberedelse var ett motiv, och ur demokratiperspektiv framförde man att medborgarna måste ha datakunskap för att vara med att styra användningen och utveckla vidare tekniken.¹⁰ När det gäller IT-användningen i skolan som nyhet eller innovation är de flesta stadier i dag redan genomgångna. Attityden till datorer och IT i skolan är accepterande och många använder datorerna dagligen. De riktigt flitiga användarna är dock fortfarande få och utnyttjandet av de avancerade användningsmöjligheterna är litet. Idag betonas att IT ska vara en drivande kraft för att utveckla skolan. IT-användningen skall leda till förändrade arbetsätt. Läraren skall lämna sin gamla roll och bli handledare eller coach och inspirera eleverna i deras lärande. Att lära elever att lära är en av skolans huvuduppgifter.¹¹ Förhoppningarna på IT som förändringsfaktor är stora och man förutspår att IT skall medverka till att skapa nya förutsättningar för arbetet i skolan inom flera områden. Eleverna skall själv söka kunskap, särskilt via internet. Internet skall också utgöra möjligheten för att internationalisera skolarbetet genom att eleverna skall kunna skaffa sig kontakter ute i världen. Skolan behöver inte vara den enda platsen för undervisningen då eleverna kan sköta sina studier hemifrån eller från andra miljöer via IT.

2.4 KK-stiftelsen

KK-stiftelsen arbetar för att stärka konkurrensen i svenskt näringsliv genom kunskaps- och kompetensutveckling. Detta gör man genom forskning vid landets nya högskolor och universitet, kvalificerade utbildningar för näringslivet samt genom skolutveckling och IT. KK-stiftelsens satsning på skolutveckling och IT inleddes 1995. I nästan 100 kommuner berördes ca 50 000 lärare av skolutvecklingsprojektet under slutet av 90-talet. Detta året 2005 tar KK-stiftelsen ett nytt steg att stimulera användningen av IT i skola och utbildning genom en långsiktig satsning på IT i lärarutbildningen. Sedan 1997 har KK-stiftelsen undersökt elevers, lärares och skolledares attityder till användning av IT i skolan. I 2004 års studie framgår att de lärare som deltog i regeringens satsning på IT i skolan (ItiS) 1999-2002 oftare använder datorer och internet i undervisningen.¹² Då var IT fortfarande ett relativt nytt fenomen i skolan. Internet hade inte slagit igenom och många lärare var ovana vid datorer. KK-stiftelsens undersökningar har visat att inställningen till IT i skolan har blivit alltmer positiv och att användningen av datorer ökar för varje år. Dock är de pedagogiska utmaningarna med IT fortfarande stora.

2.5 Vad har lärande med IT att göra?

Idag pågår en långsiktig samhällsförändring där IT påverkar våra sätt att vara, arbeta och att

¹⁰ Riis, Ulla (red), "IT i skolan mellan vision och praktik – En forskningsöversikt". Kalmar: Skolverket, 2000. sid 56

¹¹ Ibid, sid 62.

¹² IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 4.

organisera. Samhällsomvandlingen utmanar arbetsformer och arbetsinnehåll, utbildningsformer och utbildningsinnehåll och därmed också levnads- och samhällsvilkor. Vi lever i vad som kan beskrivas som en kompetensekonomi där kunskap får en allt större betydelse som produktionsfaktor. KK-stiftelsens forskningsprogram om lärande och IT, LearnIT, har uppdraget att studera samspelet mellan lärande och informationsteknik. Hur påverkar teknikutvecklingen vårt sätt att lära? Vilka utmaningar och möjligheter erbjuder informationstekniken?¹³ Den största förändringen som skapats av IT-utvecklingen är att samhällets totala minneskapacitet har ökat. Med IT har sätten vi lär oss förändrats genom att vi inte längre behöver lagra informationen i våra egna huvuden. Den finns att hämta på andra håll. När all information finns tillgänglig krävs tydligt andra kunskaper. Vi måste kunna avgöra vad som är relevant eller ej menar Ulf P. Lundgren. På det sättet kan man säga att IT både underlättar och försvårar vår inläring.¹⁴

Roger Säljö skriver i samma rapport att tidigare fanns kunskapen i en lärobok. Idag när du själv får söka upp informationen krävs kunskap för att veta var du skall leta. En dator gör det lättare att skriva och formulera en text men det ställs högre krav på din skrivfärdighet. Peter Fowelin, ansvarig för KK-stiftelsens satsning på skola och IT skriver att på 90-talet handlade det om att sprida IT i skolan och att påverka attityder så att man kan säga att vi idag har nått en mognadsfas där det handlar om att få IT att bli en del av lärarens pedagogiska arsenal. IT är ett komplext verktyg som påverkar lärandet i grunden. För att komma vidare behöver vi forskningsresultat som ger svar på frågor som: Vad lär sig eleverna? Hur skall pedagogerna jobba? Hur skapar vi läroprocesser som hjälper eleverna att lära?¹⁵

2.6 IT i skolan -Attityder, tillgång och användning

Resultaten från tidigare års studier befästs enligt KK-stiftelsen i 2004 års studie. Tillgången till IT-redskap i skolorna och i hemmen hos elever, lärare och skolledare är hög. Inställningen till att använda IT i undervisningen är mycket positiv i alla tre grupperna. Användningen av IT är hög i svensk skola.¹⁶ I 2003 års studie konstaterade KK-stiftelsen att en stor andel av de nyexaminerade lärarna de senaste fem åren är missnöjda med IT-kunskaperna från utbildningen. Resultaten bekräftas i 2004 års studie. Två av tre lärare som avslutat sina studier 1999 eller senare är missnöjda med kunskaperna i att utnyttja IT i undervisningen.¹⁷

2.7 Tillgång till IT

Tillgången till IT i hemmet hos lärare och elever är hög. Nästan samtliga har tillgång till dator i hemmet och samtidigt är tillgången till internet mycket hög i alla grupper. Inkluderas även IT i

¹³ Blir man verkligen klokare med IT?. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 1.

¹⁴ Ibid, sid 4.

¹⁵ Ibid, sid 6.

¹⁶ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 5.

¹⁷ Ibid, sid 5.

skolan visar det sig att det i princip inte är någon som saknar tillgång till dator eller internet.¹⁸

Tillgången till IT-verktyg både i hemmet och i skolan har de senaste åren enligt KK-stiftelsen varit konstant hög för lärare. KK-stiftelsen konstaterar även att internettillgången för elever har ökat kraftigt de senaste åren och är snart i nivå med internettillgången för lärare. En större del av eleverna har en snabb internetuppkoppling i hemmet, medan majoriteten av lärarna fortfarande har telefonmodem. Det är dock tydligt att de yngre lärarna i högre utsträckning har en snabbare uppkoppling än äldre lärare.

Allt fler lärare har även tillgång till egen dator i skolan, men det är fortfarande en majoritet som delar dator, det vill säga endast har tillgång till en gemensam dator. En majoritet av gymnasielärarna vid 2004 års studie har egen dator medan bara en av fyra grundskolelärare har det. Mer än fyra av fem elever har även tillgång till en egen e-postadress i skolan. Motsvarande siffra för lärarna är 99 procent.¹⁹ Tillgången till IT i skolan är hög. Enligt KK-stiftelsen har alla lärare (100 procent) i undersökningen år 2004 tillgång till dator och 99 procent har tillgång till internet och e-post. Bland eleverna har 99 procent tillgång till dator och internet, och 96 procent har tillgång till e-post.²⁰

2.8 Användning av IT

Den höga tillgången till IT menar KK-stiftelsen bidrar till att användningen av datorn i hemmet och i skolan är utbredd. Användningen av datorn hemma bland lärare ligger kvar på samma nivå som tidigare medans elevernas hemanvändning fortsätter att öka. Användningen av IT med koppling till skolarbetet är hög för både lärare och elever. Lärare använder i mycket högre utsträckning datorn utanför lektionstid än på lektionstid i skolan. Var femte elev använder datorn dagligen på lektionstid i skolan och var fjärde gör det dagligen utanför lektionstid. Knappt var tionde elev använder datorn dagligen hemma med koppling till skolan. Det är som samma nivå som 2003. KK-stiftelsen påpekar vidare att även de elever som inte har tillgång till dator i hemmet använder internet med koppling till skolarbete i skolan i mer än dubbelt så hög utsträckning som de elever som har tillgång till dator i hemmet.²¹ Lärare, skolledare och elever använder internet hemma på liknande sätt. För alla tre grupperna används internet i hög utsträckning till att söka information och att skicka e-post, privat och i arbetet/kopplat till skolan. Det är vanligare att man skickar privat e-post än e-post relaterad till arbetet/skolan. För lärare är det på samma sätt vanligare att söka information privat än i arbetet/skolan. Elever däremot söker i lika stor utsträckning information privat som för skolan. Däremot skickar elever i mindre utsträckning e-post med koppling till skolan än lärare och skolledare.²² Studien menar att om vi studerar både den dagliga användningen och den någon eller

¹⁸ Ibid, sid 9.

¹⁹ Ibid, sid 9.

²⁰ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 15.

²¹ Ibid, sid 20.

²² Ibid, sid 26,27.

några gånger i veckan, visar det sig att det är vanligare att eleverna använder datorn på lektionstid än utanför.²³ Elever som inte har tillgång till dator i hemmet använder i högre utsträckning datorn i skolan utanför lektionstid, 41 procent av dessa elever använder datorn dagligen i skolan medan motsvarande siffra för elever med tillgång till dator hemma är 24 procent. Undersökningen visar att det endast är ett fåtal elever (3 procent) som inte har tillgång till dator hemma. Elever som inte har tillgång till dator i hemmet använder i högre utsträckning internet kopplat till skolarbetet i skolan. 43 procent av dessa elever använder internet dagligen i skolan, medan motsvarande siffra för elever med tillgång till dator hemma är 20 procent.²⁴ KK-stiftelsens undersökning 2004 visar att drygt sju av tio lärare använder ofta datorn för direkta lektionsförberedelser, för att söka information och referensmaterial med koppling till skolan och för att kommunicera. Ungefär hälften av lärarna använder ofta datorn för administrativt förarbete. Ser man till den dagliga användningen är kommunikation vanligast (70 procent av lärarna). Hela 30 procent av lärarna använder aldrig datorn för att följa upp elevernas arbete och 24 procent använder aldrig datorn för att göra presentationer. Jämfört med 2003 års undersökning är den tydligaste förändringen att andelen lärare som ofta kommunicerar med exempelvis kollegor och elever har ökat från 61 till 70 procent. Nästan tre fjärdedelar av eleverna använder datorn ofta för att söka information via internet med koppling till skolan. Det är en ökning jämfört med 2003 då andelen var knappast två tredjedelar. Drygt hälften av eleverna använder datorn ofta för ordbehandling och för att kommunicera med andra. En fjärdedel använder datorn ofta för att söka i uppslagsverk, lexikon eller liknande. Däremot är det få elever (9 procent) som ofta använder datorn till presentationer, kalkyler (7 procent) och som almanacka (4 procent). Liksom för lärarna är den tydligaste förändringen jämfört med 2003 att fler elever använder datorn för kommunikation. 51 procent använder datorn ofta för att kommunicera med andra jämfört med 42 procent 2003.²⁵

2.9 IT och internet i undervisningen

Lärarnas användning av av internet i undervisningen har tenderat att minska de senaste åren. År 2004 var det drygt en tredjedel av lärarna som använde internet i undervisningen minst någon gång i veckan, medan motsvarande andel 2002 var nästan 50 procent. Bland elever är det vanligare att de använder internet kopplat till skolarbete i skolan än i hemmet.

En majoritet av lärarna ser stor eller ganska stor nytta med datorn som ett pedagogiskt verktyg. Lärarnas uppfattning om nyttan av att använda datorn som ett pedagogiskt verktyg ökade kontinuerligt från 1999 till 2003, men ligger 2004 kvar på samma nivå som 2003. Lärare, elever och skolledare är mycket positiva till att använda IT i undervisningen. Inställningen till att använda

²³ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 37.

²⁴ Ibid, sid 38.

²⁵ Ibid, sid 41,42.

internet i undervisningen är nästan lika positiv, men elever är mer positiva än lärarna.²⁶

De största fördelarna som lärare och elever ser är att IT underlättar elevernas informationsökning, ger naturlig datorvana, ökar motivationen för skolarbetet och stimulerar skrivprocessen. Mer än hälften av lärarna anser att för lite pengar, för få datorer, för låg kompetens hos lärarna och dålig utrustning är problem och hinder när det gäller att använda IT i undervisningen. Bland eleverna upplevs långsamma datorer, för lite pengar, och felaktiga eller osanna uppgifter på internet som de största problemen och hindren. Undersökningen visar att både lärare och elever är självkritiska. Lärarna upplever att låg kompetens bland lärare som ett mycket större problem och hinder än eleverna, som inte alls i lika hög grad upplever detta som ett problem. Det är en högre andel elever än lärare som svarar att ointresserade elever är ett problem.²⁷

En stor andel av eleverna i undersökningen anser att internet har ökat deras medvetenhet kring källkritik, vilket inte lika stor andel lärare anser. Jämfört med 2003 är det en något större andel elever som uppfattar att deras medvetenhet kring källkritik har ökat, men att det samtidigt finns en större andel elever som nu säger att internet har bidragit till att minska medvetenheten. Knappt hälften av lärarna tycker att internet har ökat elevernas medvetenhet kring källkritik. Eleverna är däremot mer positiva, nästan två tredjedelar av eleverna anser att internet har ökat medvetenheten.²⁸

En majoritet av eleverna i KK-stiftelsens undersökning från 2004 anser att IT-användningen har bidragit till en förbättring av elevernas skriftliga förmåga och lika många anser att deras egen personliga förmåga har förbättrats, något som inte lika många lärare instämmer i.²⁹

En stor del av lärarna anser att IT-användningen allmänt har ökat möjligheterna att anpassa undervisningen i tid och rum, en lika stor andel uppger att de faktiskt har utnyttjat den möjligheten.³⁰ Lärare och elever är alla överens om att internet generellt har förbättrat skolornas möjligheter till internationella kontakter, men det är inte i lika många som anser att just deras skolas internationella kontakter har ökat.³¹

²⁶ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 46.

²⁷ Ibid, sid 46, 60.

²⁸ Ibid, sid 47. 63.

²⁹ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 47, 65.

³⁰ Ibid, sid 47, 66.

³¹ Ibid, sid 47, 67.

2.10 Lärarnas kunskaper om IT

I KK-stiftelsens undersökningar visas det att lärarna bedömer sin IT-kompetens lägre än när elever uttalar sig om deras kompetens. Det finns dock en positiv trend menar KK-stiftelsen som sträcker sig från 1997, då knappt två av tio ansåg att deras kunskaper var tillräckliga, till 2004, då mer än hälften är av samma uppfattning. Även bland eleverna finns en trend mot att fler och fler elever upplever att deras lärare har tillräckliga kunskaper. I 2004 års undersökning uppger sju av tio att deras lärare har tillräckliga IT-kunskaper, medan motsvarande andel 1997 var knappt en tredjedel. Vidare menar KK-stiftelsen att de lärare som utexaminerats från lärarutbildningen de senaste fem åren har blivit tillfrågade om hur nöjda de är med sin lärarutbildning i stort och med de kunskaper de fått om hur man kan använda IT i undervisningen. Det visar sig att mer än sex av tio lärare är nöjda med de kunskaper de fått generellt i sin lärarutbildning, men att bara två av tio är nöjda med de IT-relaterade inslagen.³²

2.11 Lärarnas syn på skolans IT-planering

En tredjedel av lärarna anser att det finns en ganska eller mycket tydlig plan eller strategi för hur IT skall användas på deras skola medan en dryg fjärdedel uppger motsatsen att det inte finns någon plan alls. Det finns en tendens menar KK-stiftelsen att lärare som har varit med i satsningen ItiS i högre grad anser att det finns en ganska eller mycket tydlig IT-plan i skolan, jämfört med lärare som inte har varit med. En tredjedel av lärarna anser att det finns en ganska eller mycket tydlig plan eller strategi för hur de skall använda IT på sin skola. En fjärdedel anser att det finns en ganska eller mycket otydlig plan. Mer än en femtedel av lärarna säger i stället att det inte finns någon plan för hur de skall använda IT på deras skola.³³

³² IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004. sid 73.

³³ Ibid, sid 82.

3. Metod

I metodkapitlet beskrivs på vilket sätt undersökningen har utförts och hur undersökningen är relaterad till aktuell forskningsmetodik.

3.1 Förhållningssätt

I vetenskaplig analys delas resultaten in i olika typer av kategoriseringar. Kategoriseringarna kan göras induktivt eller deduktivt, eller som en form av kombination av dessa metoder.

I en induktiv analys hämtas kategorier och begrepp ur undersökningsmaterialet. Detta är ett vanligt förhållningssätt inom de forskningstraditioner som kallas för kvalitativa. En deduktiv analys tar sin utgångspunkt i begrepp från tidigare forskning. Kvaliteterna är givna på förhand i kategoriseringsbegreppen. Detta synsätt är mer vanligt inom forskningsinriktningar där man kvantifierar data och där man redan enats om ett antal kvaliteter som kan undersökas.³⁴

Förhållningssättet vid undersökningen hade en deduktiv inställning då jag har utgått från tidigare studier. Målet är inte att generera generella teorier utan att tolka och förstå fenomen kopplade till frågeställningen i den specifika kontexten. Med kvalitativa empiriska undersökningsmetoder skall intervjuer genomföras med lärare för att få en djupare förståelse av den enkät som besvarats och att ytterligare bidra till en mer omfattande förståelse av undersökningens frågeställningar.

3.2 Kvalitativ metod

Inom kvalitativa metoder försöker forskaren sammanställa informationen för att skaffa sig en helhetssyn. Det är sedan dennes uppfattning och tolkning av materialet som är det avgörande. Inom kvalitativa metoder är det forskarens uppfattning eller tolkning av information som står i centrum. En sådan helhetsbild möjliggör en ökad förståelse för sociala processer och sammanhang.³⁵ Den kvalitativa forskningens roll är tolkande och har en närhet till undersökningsmiljön och enheterna.³⁶

3.3 Genomförande av respondentintervjuer

Jag ville genomföra respondentintervjuer för att komma åt lärarnas subjektiva upplevelser och attityder till IT och undervisning. I en respondentintervju utfrågar man personer som själva är delaktiga i det fall man studerar.³⁷ Vidare kan den kvalitativa intervjun vara av undersökande

³⁴ http://www.didaktikdesign.nu/musik/img/auo_2.pdf Hämtat: 2006-01-18

³⁵ Holm, I.M., & Solvang, B. "Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder". Lund: Studentlitteratur, 1991. sid 77.

³⁶ Ibid, sid 92, 93.

³⁷ Holm, I.M., & Solvang, B. "Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder". Lund: Studentlitteratur, 1991. sid 104

karaktär för att söka empirisk information samt för att tolka och utveckla ny kunskap. Jag sökte kontakt med de lärare som var verksamma i historia på den skolan där jag hade praktik. Lärarna kontaktades genom e-post och ombads besvara den enkät som jag framställt (se bilaga 1) och samtidigt gavs möjligheten att stämma en träff med mig för att medverka i en intervju i anslutning till enkäten. En sammanställning av de besvarade elevenkäterna skickades tidigt ut till alla historielärare som också fått ta del av enkäten för att kunna relatera till elevernas svar men också för att reflektera över sina egna tankar. Tråkigt nog fick jag väldigt dålig respons av de kontaktade lärarna då endast ett fåtal besvarade enkäten och ännu färre besvarade min inbjudan till att ställa upp på en intervju. Dock har jag genomfört en intervju genom ett personligt möte med en historielärare. Intervjun ägde rum på Österportskolan i Ystad och spelades in med lärarens medgivande. Intervjun genomfördes som en strukturerad intervju då jag hade i förväg gjort en intervjuguide (se bilaga 2) som jag skulle följa men jag var även medveten om att jag ville gärna genomföra intervjun på ett sätt som kan liknas vid en dialog där mina frågor endast var vägledande och syftade till att ge den intervjuade tillfälle att utveckla sina tankar i förhållande till enkäten och elevernas sammanställda svar. För att det empiriska materialet skulle bli så korrekt som möjligt följde jag formella intervjuanvisningar och spelade därför in intervjun.³⁸ Det väsentliga materialet av intervjun transkriberades och finns att läsa i kaptitel 4.4.

3.4 Urval

Jag valde att kontakta alla de lärare som var verksamma i historia på Österportskolan i Ystad genom att titta igenom skolans personalregister. Jag är medveten om att lärarna på skolan upplever att de har det stressigt med många arbetsuppgifter och många elever och därför kanske man inte har haft tid för att medverka i min undersökning. Jag bestämde mig för att intervjuerna och enkäterna skulle behandlas anonymt och att alla lärares svar skulle behandlas för sig och elevernas svar för sig.

3.5 Kvantitativ metod

Kvantitativa undersökningar kännetecknas av att de är formaliserade och strukturerade metoder som ofta sker i form av enkäter med fasta svarsalternativ. Dessa metoder syftar till att kunna göra generaliseringar vilket också är fördelen med dessa metoder. Det insamlade materialet uttrycks oftast i sifferform och analyseras kvantitativt.³⁹

I en studie som använder en kvantitativ metod har man på förhand bestämt sig för vilka tänkbara slutsatser studien kan leda till. Kvantitativa metoder har ett par fördelar. För det första får man ett objektiva mått på sannolikheten att de slutsatser man kommit fram till är korrekta. För det andra, om

³⁸ Merriam, B. S. ”Fallstudien som forskningsmetod”. Lund: Studentlitteratur, 1994. sid 96.

³⁹ Holm, I.M., & Solvang, B. ”Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder”. Lund: Studentlitteratur, 1991. sid 150.

man i en given situation kan välja både ett kvalitativt eller ett kvantitativt perspektiv, är oftast den sistnämnda betydligt enklare och mindre resurskrävande. En utvärdering innebär att man jämför sitt resultat mot ett förutbestämt mål. Utvärdering där man vill veta om man har uppnått ett mål kan bara göras med kvantitativa metoder, dock måste det uttalas att inom kvantitativa undersökningar är alltid urvalet en påverkande faktor som måste hållas i åtanke.⁴⁰

3.6 Genomförande av enkätundersökning

Enkäterna baseras på en tidigare undersökning⁴¹ och syftade till att visa elever och lärares användning av IT och internet och vidare i förhållande till studier eller undervisning. Jag har valt att utforma enkäten (se bilaga 1) utifrån en struktur för åsikter och värderingar⁴², detta eftersom jag anser att angreppssättet är lämpligt för att ta reda på vad eleverna och lärarna verkligen anser om användningen av IT och internet i pedagogiskt syfte. För att få oberoende och opartiska svar genomfördes enkätundersökningen anonymt. Enkäterna delades ut till elever i första hand i klasser där jag själv undervisade i historia samt kultur och idéhistoria under min praktikperiod. Elevenkäterna distribuerades även genom arbetslaget då ytterligare elever som studerar historia fick möjlighet att besvara enkäten. Totalt samlades 50 elevenkäter in och sammanställdes för analys. Enkäterna som var ämnade för lärare skickades ut till samtliga historielärare på skolan. Enkäterna distribuerades genom e-post och skulle lämnas i min handledares fack på skolan. Enkäterna sammanställdes på samma sätt som elevenkäterna och analyserades senare i förhållande till elevernas svar och en tidigare undersökning.⁴³

3.7 Urval

Mitt fokus för urval har varit elever och lärare vid Österports gymnasium i Ystad. Enkäten inriktar sig mot undervisning i ämnet historia. De elever som deltagit har fått enkäten i samband med lektioner i skolan och besvarat den och återlämnat den vid samma tillfälle. Detta har varit för mig mycket tacksamt och alla de utdelade elevenkäterna har besvarats. Det specifika urvalet har gjorts av bekvämlighetsskäl kan man säga då jag delade ut många elevenkäter till elever som jag själv hade undervisning för. Även andra vägar användes för att distribuera elevenkäterna tex genom arbetslaget. Min åsikt är att det inte påverkar objektiviteten att be de eleverna som jag undervisade för att besvara enkäten eftersom enkäten behandlar ämnen som eleverna redan har bestämda åsikter i eller att frågorna är av sådan karaktär att de inte kan bli påverkade i svaret, tex elevernas internetanvändning.

⁴⁰

Bryman, A. "Kvalitet och kvantitet i samhällsvetenskaplig forskning". Lund: Studentlitteratur, 1997. sid 47.

⁴¹ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004

⁴² Merriam, B. S. "Fallstudien som forskningsmetod". Lund: Studentlitteratur, 1994. sid 93.

⁴³ IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004

Vad beträffar de enkäter som skulle nå ut till lärarna tog jag hjälp av skolans personalregister och identifierade de lärarna verksamma i historia och skickade ut enkäten samt e-post som beskrev arbetet och undersökningen. Det var totalt 9 st lärare som kontaktades via e-post.

3.8 Bortfall

I de fall där lärare kontaktats via e-post har endast fyra besvarat enkäten. En naturlig orsak som påverkar den kvantitativa undersökningen är att det är omöjligt att hitta lika många lärare som elever i historia på en skola. Men i fallet med de utdelade elevenkäterna har inte något bortfall förekommit och de besvarade enkäterna är ett gott underlag anser jag. I fallet med lärarenkäterna representerar inte fyra enkäter någon säker källa för vetenskapliga argument men jag hoppas att lärarenkäterna kan ge någon form av fingervisning i förhållande till elevernas svar. Resonemangen kan dock verka spekulativa på grund av det låga antalet besvarade enkäter och detta är jag högst medveten om.

3.9 Metodkritik – Validitet och reliabilitet

Med validitet innebär att man undersöker det man har till avsikt att undersöka.⁴⁴ I undersökningen så genomfördes en intervju och en enkätundersökning. När intervjuguiden (se bilaga 2) skapades, så utgick jag från intervju teori kring åsikter och värderingar.⁴⁵ Enkäten formulerades från tidigare liknande genomsökningar som KK-stiftelsen har genomfört i flera år, genom att förhålla mig till tidigare undersökningsmetod har undersökningen en hög validitet likaså hög reliabilitet.

Reliabilitet är ett mått på precision som beskriver hur resultatet skulle skilja sig på grund av slumpinflyttande om undersökningen skulle göras om på nytt.⁴⁶ Vidare genom att spela in och transkribera intervjuer skapas ett gott utgångsläge för en korrekt analys.⁴⁷ Eftersom den genomförda intervjun spelades in bidrar det till en hög reliabilitet. En påverkande faktor för resultatet är att endast en intervju genomförts.

⁴⁴ Patel, R. & Davidson, B. *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur, 1991. sid 99.

⁴⁵ Merriam, B. S. *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur, 1994. sid 93.

⁴⁶ Patel, R. & Davidson, B. *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur, 1991. sid 100.

⁴⁷ Merriam, B. S. *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur, 1994. sid 96.

4. Empiri

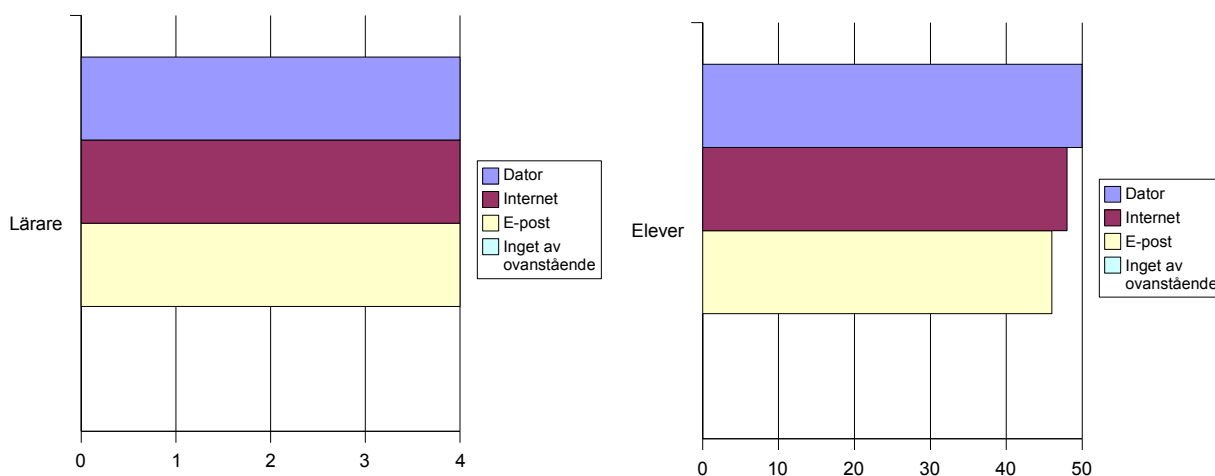
Jag har genomfört en enkätundersökning för att besvara mina frågeställningar. En respondentintervju har genomförts för att granska den subjektiva upplevelsen av IT i pedagogiskt syfte och i förhållande till enkätundersökningen. Först presenteras resultaten från enkätundersökningen, senare presenteras intervjun och lärarnas erfarenheter och synpunkter kring frågeställningen.

4.1 Enkätundersökning

Enkäten har framställts utifrån KK-stiftelsens årliga undersökning av IT och lärande. Inledningsvis kommer ett par frågor kring bakgrund och erfarenheter kring IT. Den senare delen behandlar frågor av åsiker och värderingar kring IT och lärande. Enkäten finns att läsa som bilaga (se bilaga 1).

Tillgång till IT i skolan

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

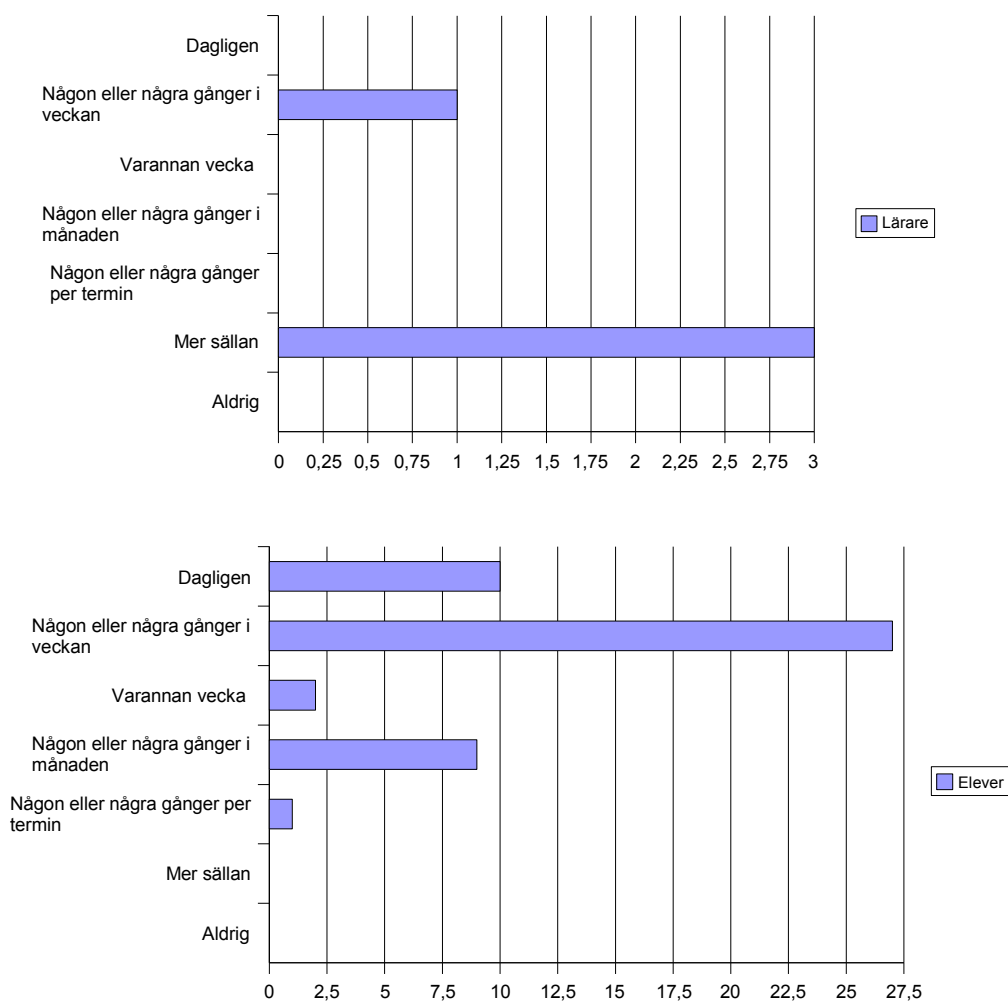

Figur 1. Visar tillgången av IT i skolan, sammanställt från samtliga insamlade enkäter).

Samtliga historielärare har tillgång till dator, internet och e-post i skolan. Även samtliga elever har tillgång till dator i skolan. Det är en något mindre andel elever som har svarat att de har tillgång till internet i skolan och ytterligare en något mindre andel elever som har tillgång till e-post i skolan.

Användning av datorn på lektionstid i skolan

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

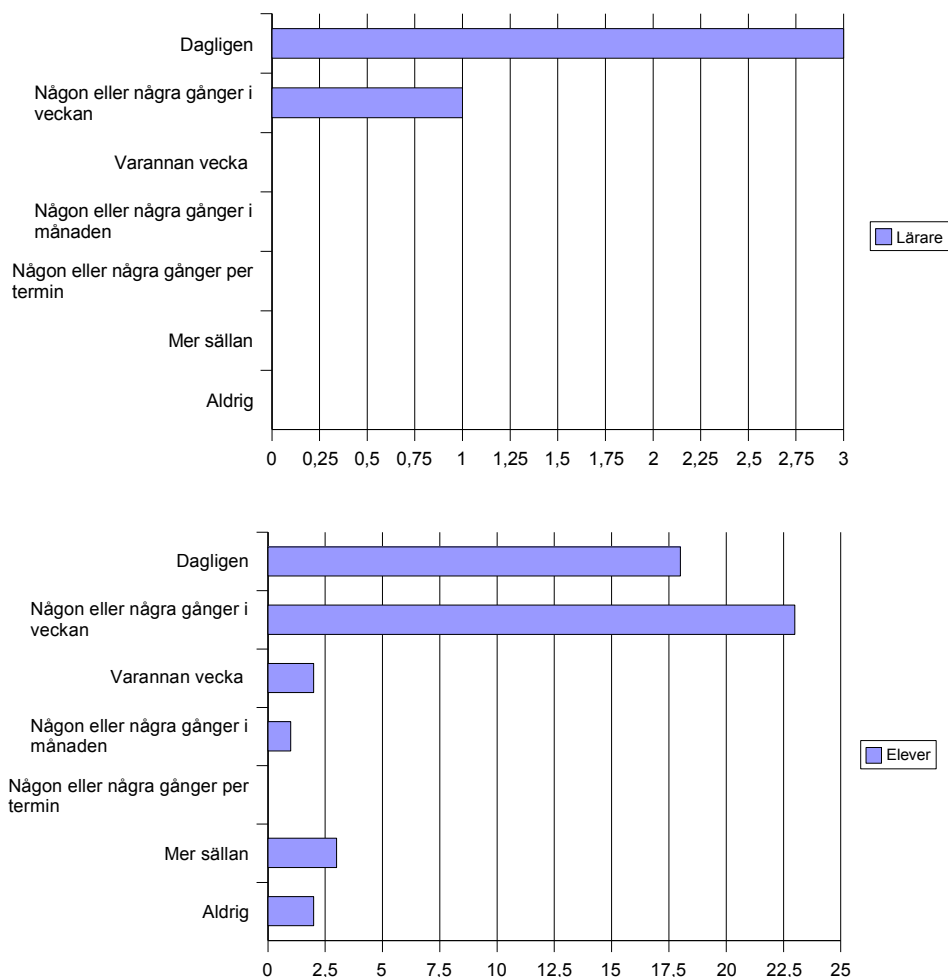
Figur 2. Visar användningen av datorn på lektionstid i skolan, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

En av de fyra historielärarna använder datorn på lektionstid i skolan någon eller några gånger i veckan medans majoriteten av historielärarna (tre av fyra) använder datorn mer sällan än någon eller några gånger per termin.

En femtedel av eleverna svarade att de använder datorn på lektionstid i skolan dagligen, hälften av eleverna använder datorn under lektionstid i skolan någon eller några gånger i veckan. 4 procent av eleverna använder datorn på lektionstid i skolan varannan vecka, 18 procent någon eller några gånger i månaden och en elev (2 procent) använder datorn på lektionstid i skolan någon eller några gånger per termin.

Användningen av datorn utanför lektionstid i skolan

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

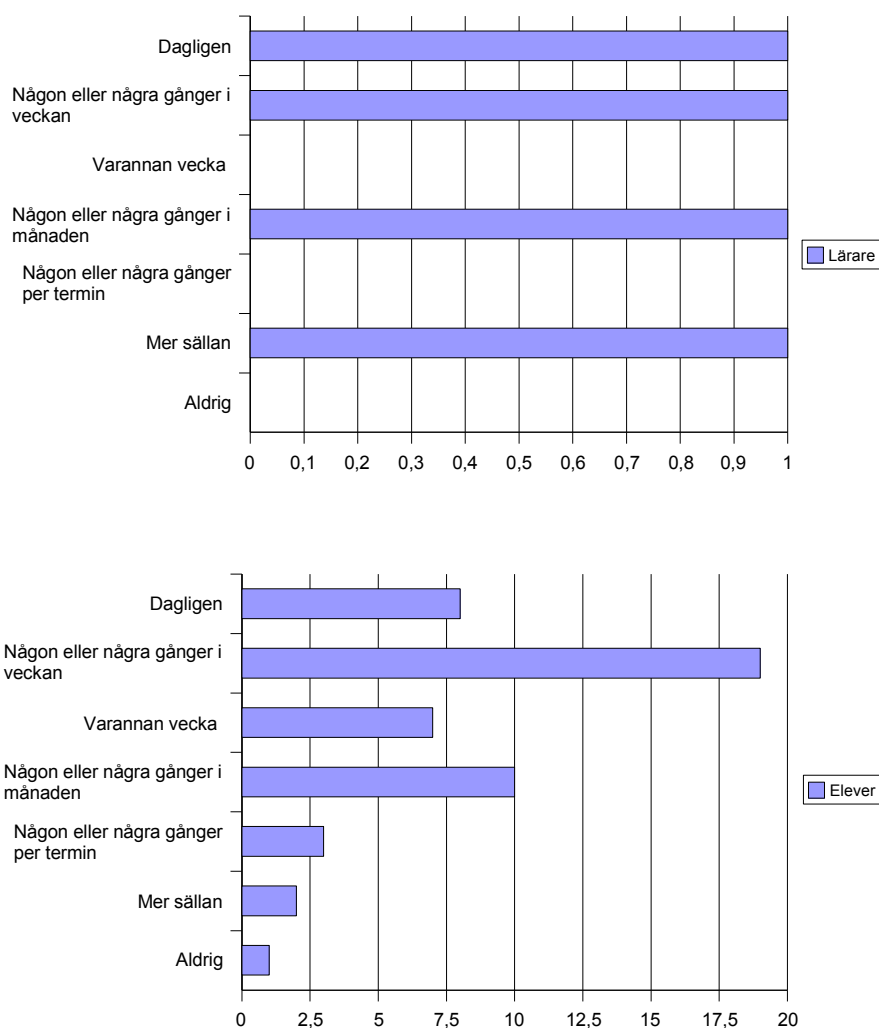
Figur 3. Visar användningen av datorn utanför lektionstid i skolan, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Undersökningen visar att tre av fyra historielärare använder datorn dagligen utanför lektionstid i skolan och att en historielärare använder datorn någon eller några gånger i veckan utanför lektionstid i skolan.

Eleverna använder även de datorn ofta utanför lektionstid i skolan, en tredjedel använder datorn dagligen utanför lektionstid i skolan. Nästan hälften av eleverna använder datorn någon eller några gånger i veckan utanför lektionstid i skolan. Två av eleverna använder datorn varannan vecka, en använder datorn någon eller några gånger i månaden. Tre elever angav att de mer sällan använder datorn utanför lektionstid i skolan och två elever använder aldrig datorn utanför lektionstid i skolan.

Hur ofta används datorn hemma med koppling till skolan?

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

Figur 4. Visar användningen av datorn hemma med koppling till skolan, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Historieärarna använder datorn hemma med koppling till skolan väldigt olika, då en historielärare anger att han/hon använder datorn hemma dagligen med koppling till skolan. En historielärare anger att datorn hemma används med koppling till skolan någon eller några gånger i veckan. En historielärare menar att datorn hemma används någon eller några gånger i månaden med koppling till skolan och en historielärare anger att datorn hemma används mer sällan.

8 st av eleverna (16 procent) angav att de använder datorn dagligen hemma med koppling till skolan, lite mer än en tredjedel av eleverna angav att datorn används hemma någon eller några gånger i veckan med koppling till skolan. Ytterligare en tredjedel av eleverna har svarat att de använder datorn hemma med koppling till skolan varannan vecka eller någon eller några gånger i månaden. Tre av 50 elever använder datorn hemma någon eller några gånger per termin och två elever mer sällan. En elev använder aldrig datorn hemma med koppling till skolan.

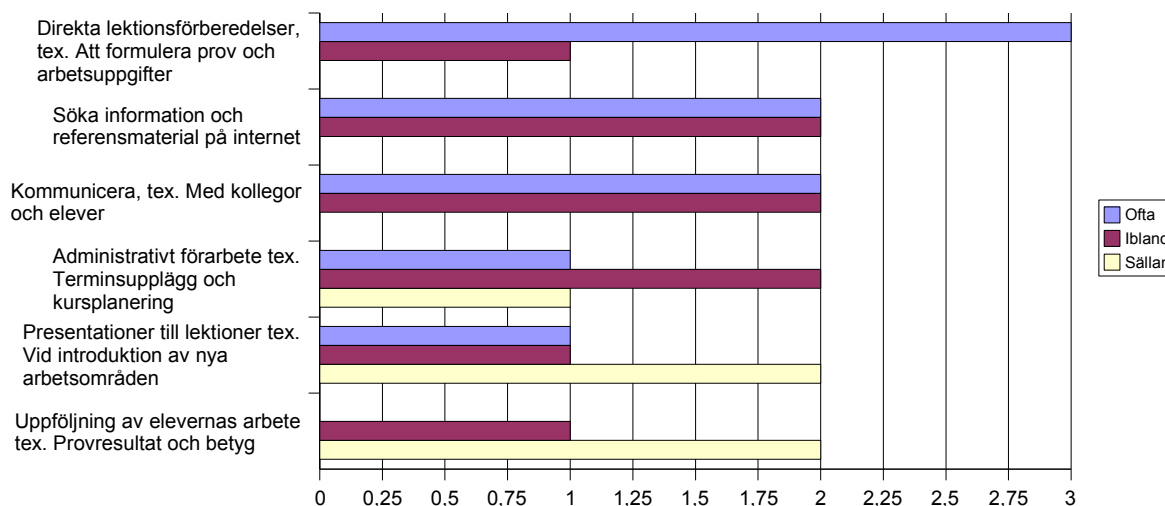
Vad används IT till? (Historielärare)

Totalt 4 st historielärare

Ofta (inkluderar Dagligen och Någon eller några gånger i veckan)

Ibland (inkluderar Varannan vecka och Någon eller några gånger i månaden)

Sällan (inkluderar Någon eller några gånger per termin, Mer sällan, Aldrig)

Figur 5. Visar användningen av IT för historielärare, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Tre av fyra historielärare använder ofta IT till direkta lektionsförberedelser, förbereda prov och arbetsuppgifter. Två av fyra historielärare (50 procent) använder ofta IT för att söka information och referensmaterial på internet samt att kommunicera. Lika stor andel (50 procent) använder sällan IT till presentationer till lektioner eller uppföljning av elevernas arbete. Även två av fyra historielärare svarade att de använder ibland IT till att söka information och kommunicera på nätet samt till administrativt förarbete som terminsupplägg och kursplanering. En av fyra historielärare angav att IT används ibland till presentationer till lektioner och uppföljning av elevernas arbete.

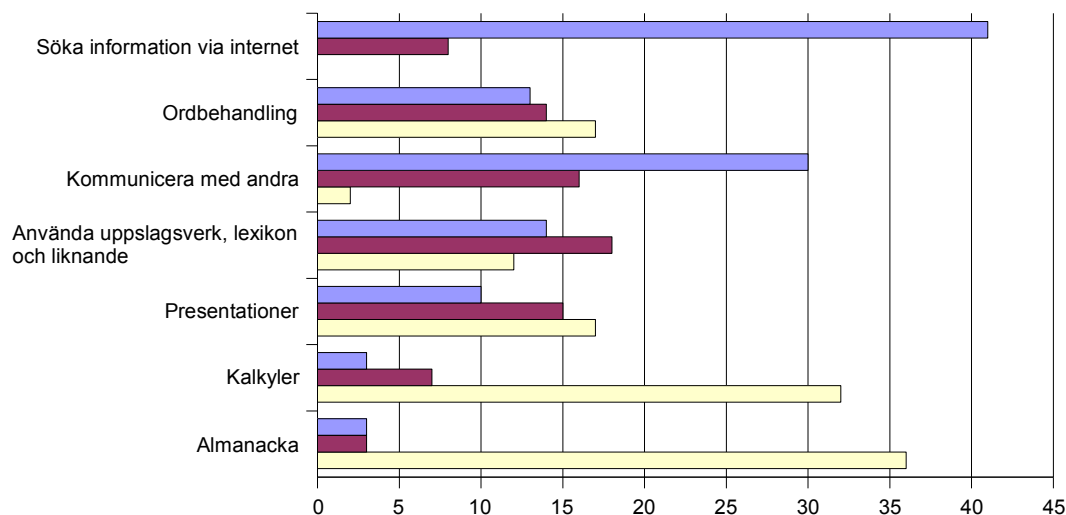
Vad används IT till? (Elever)

Totalt 50 st elever

Ofta (inkluderar Dagligen och Någon eller några gånger i veckan)

Ibland (inkluderar Varannan vecka och Någon eller några gånger i månaden)

Sällan (inkluderar Någon eller några gånger per termin, Mer sällan, Aldrig)

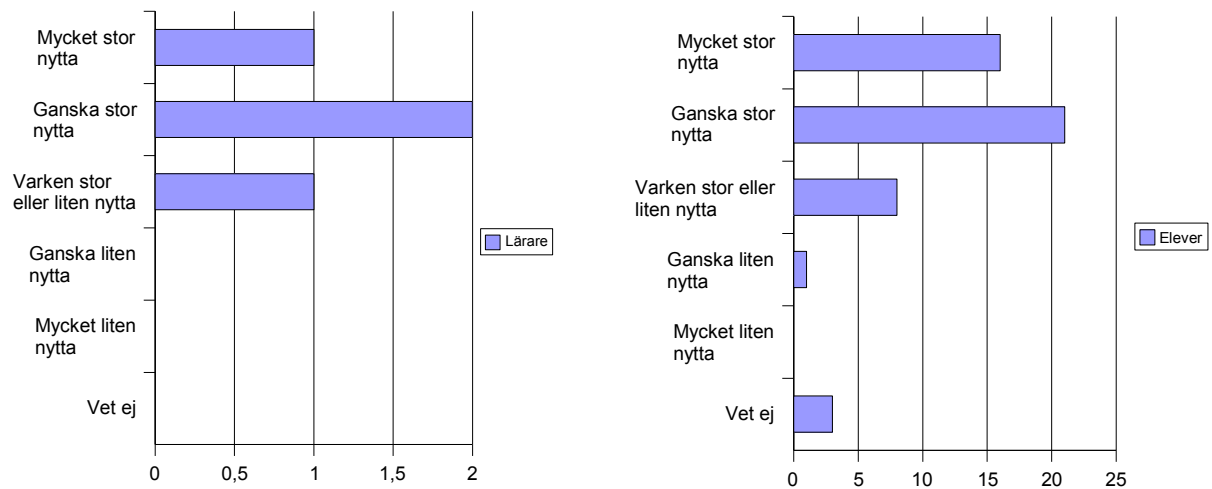

Figur 6. Visar användningen av IT för elever, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

42 av eleverna (84 procent) svarade att de använder IT ofta för att söka information via internet, resterande åtta elever (16 procent) använder IT ibland för att söka information via internet. 30 elever av 50 (60 procent) angav att de använder IT till att kommunicera med andra och en tredjedel angav att de använder IT ibland för att kommunicera. En tredjedel av eleverna angav att de använder IT till ordbehandling ofta, en tredjedel ibland och ytterligare en tredjedel sällan. Användningen av lexikon och uppslagsverka har liknade andelar elever. Även användningen av IT för att göra presentationer är tredelad med lite lägre andel av de som ofta använder IT för att göra presentationer. Två tredjedelar av eleverna använder sällan IT till att göra kalkyler och 72 procent av eleverna använder sällan IT för att hålla almanacka.

Nyttan av datorn som ett pedagogiskt verktyg i historieundervisningen

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

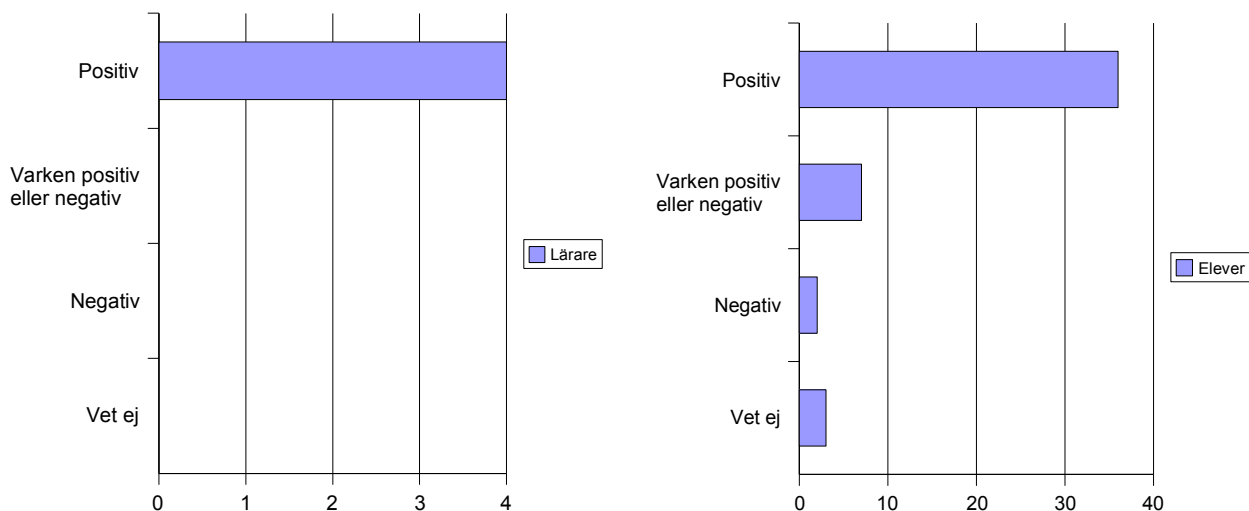

Figur 7. Visar nyttan av IT som ett pedagogiskt verktyg i historieundervisningen, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Andelen historielärare och elever som svarat har liknade åsikter i frågan av datorns nytta som ett pedagogiskt verktyg. En fjärdedel av historielärarna och en tredjedel av eleverna anser att datorns nytta som ett pedagogiskt verktyg i historieundervisningen är mycket stor. Hälften av historielärarna och drygt hälften av eleverna (42 procent) anser att nyttan är ganska stor. En av historielärarna anser att det varken är en stor eller liten nytta med datorn som pedagogiskt verktyg. Andelen elever som svarade samma sak är 16 procent. Endast en elev anser att nyttan av datorn som pedagogiskt verktyg är ganska liten.

Inställning till att använda IT och internet i historieundervisningen

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever.

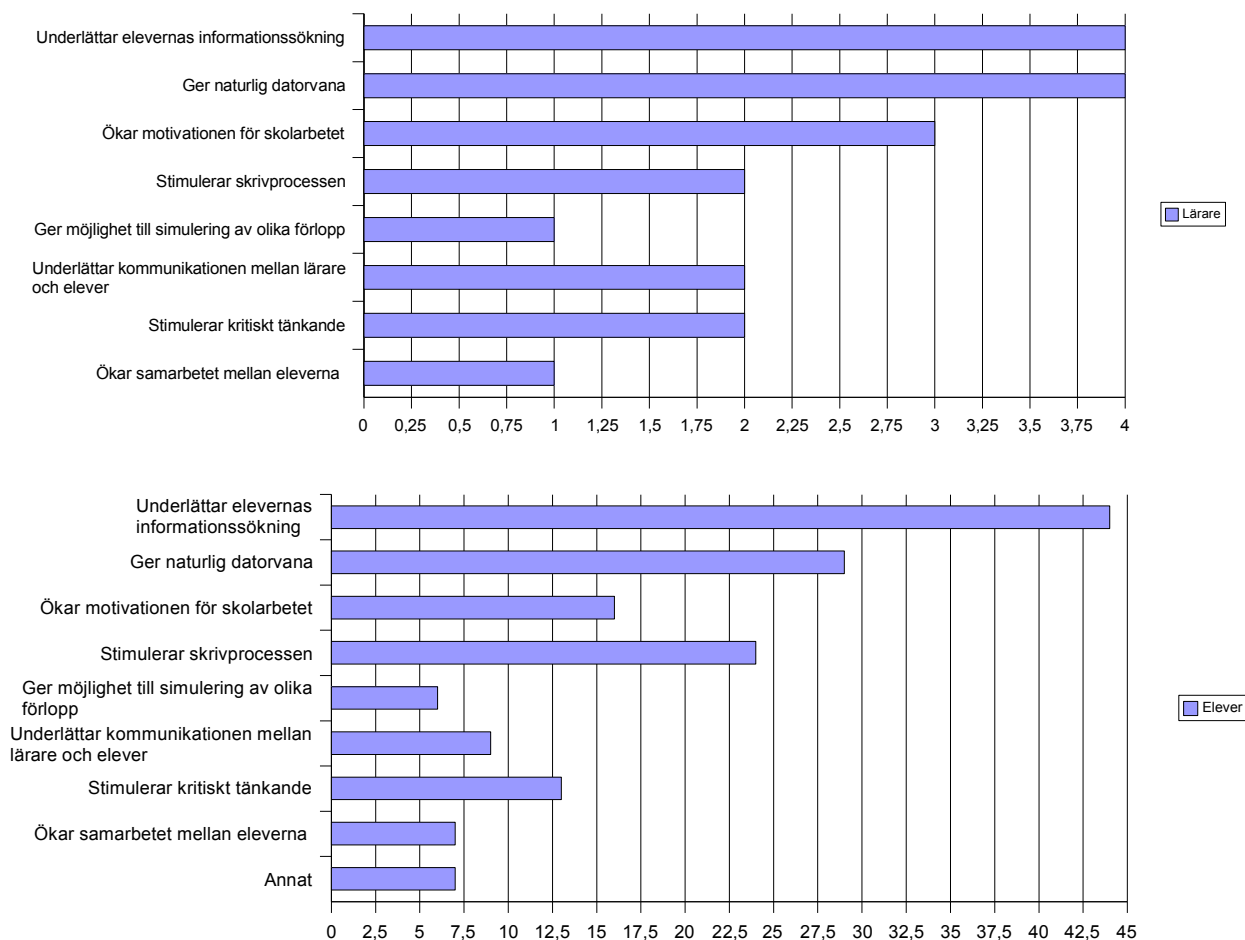

Figur 8. Visar inställningen till att använda IT och internet i historieundervisningen, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Inställningen till att använda IT och internet i historieundervisningen är mycket positiv hos historielärarna. Även hos eleverna är inställningen mycket positiv (74 procent). 16 procent av eleverna har svarat att de är varken positiva eller negativa till att använda IT och internet i historieundervisningen. Endast två elever är direkt negativa.

Fördelar med IT i historieundervisningen

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

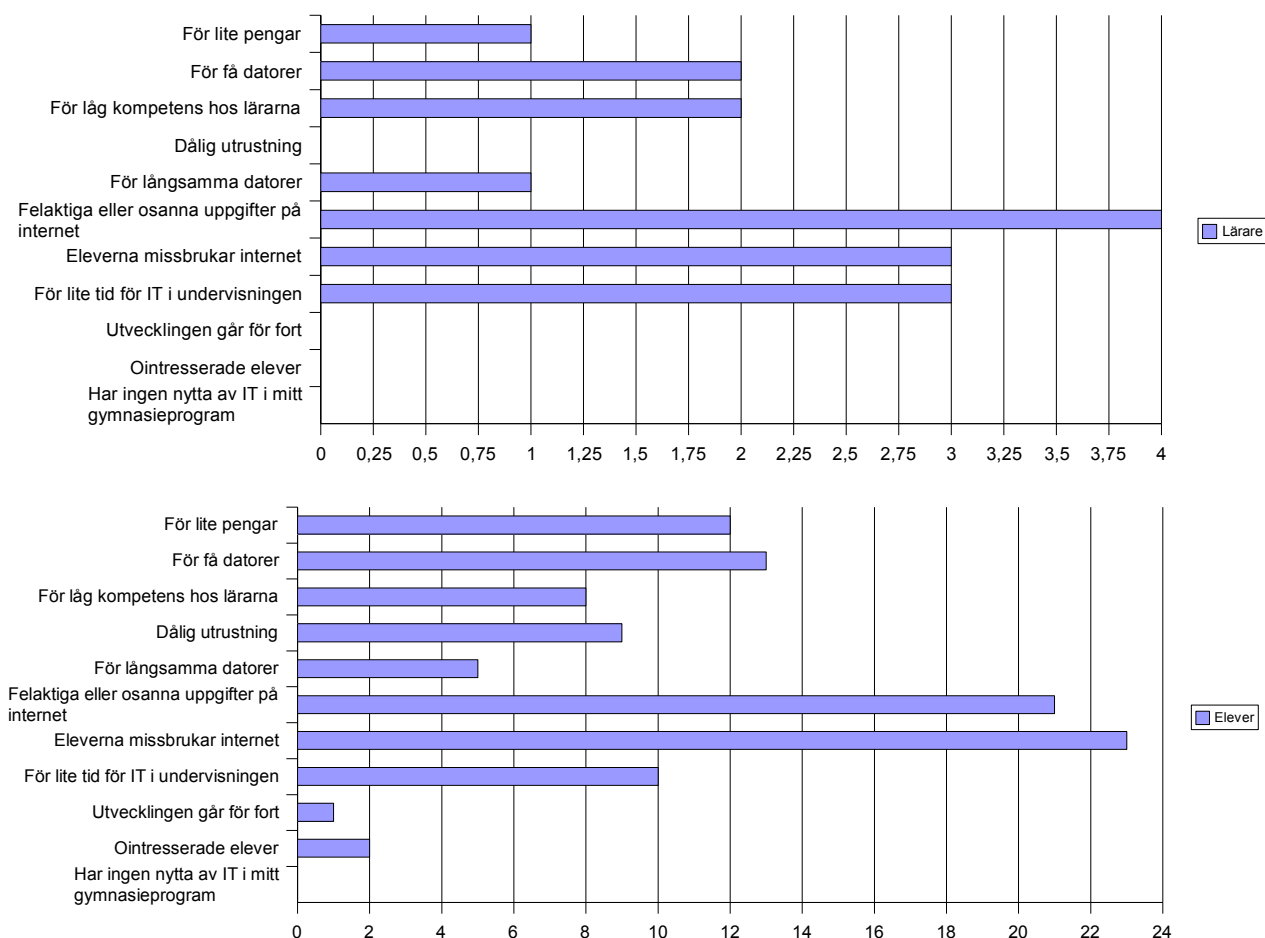
Figur 9. Visar fördelar till att använda IT och internet i historieundervisningen, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Fyra av fyra historielärare svarade att användningen av IT leder till att underlätta elevernas informationssökning och ger naturlig datorvana. Tre av fyra historielärare svarade att användningen av IT ökar motivationen för skolarbetet. Hälften av historielärarna anser att användningen av IT stimulerar skrivprocessen, underlättar kommunikationen mellan elever och lärare samt att användningen av IT stimulerar det kritiska tänkandet.

En stor majoritet av eleverna (88 procent) anser att användningen av IT underlättar deras informationssökande. Mer än hälften av eleverna (58 procent) anser att användningen av IT ger naturlig datorvana, och en tredjedel svarar att det ökar motivationen för skolarbetet. Något högre andel elever (46 procent) svarar att användningen av IT stimulerar skrivprocessen. En fjärdedel av eleverna anser att det kritiska tänkande stimuleras och cirka 15 procent anser att användningen ger möjlighet att stimulera olika förlopp samt underlättar kommunikation och samarbete.

Hinder för att använda IT i historieundervisningen

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

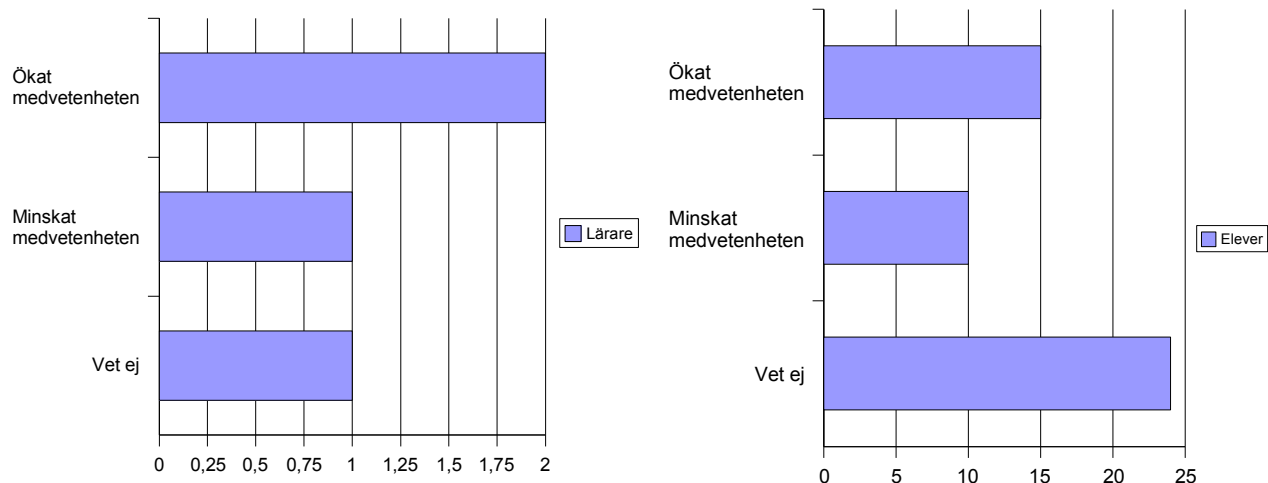
Figur 10. Visar hinder till att använda IT och internet i historieundervisningen, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

En historielärare svarade att det finns för lite pengar. Två av fyra historielärare svarade att det finns för få datorer och att de har för låg kompetens. En av fyra historielärare svarade att datorerna är för långsamma och det är ett hinder att använda IT i undervisningen. Samtliga historielärare svarade att ett stort hinder är de osanna och felaktiga uppgifter som finns på internet. Tre av fyra historielärare svarade att eleverna missbrukar internet och att det inte finns tillräckligt med tid för IT i historieundervisningen.

En fjärdedel av eleverna angav att det finns för lite pengar och för få datorer som ett hinder till att använda IT i undervisningen. Cirka 16 procent av eleverna tycker att lärarna har för låg kompetens och att utrustningen är dålig. Endast fem av 50 elever svarade att datorerna är för långsamma. Drygt hälften av eleverna svarade att de största hindren för att använda IT i historieundervisningen är felaktiga och osanna uppgifter på internet (42 procent) och att eleverna själva missbrukar internet (46 procent). Tio av 50 elever svarade att det inte finns tillräckligt med tid.

Internet och källkritik

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

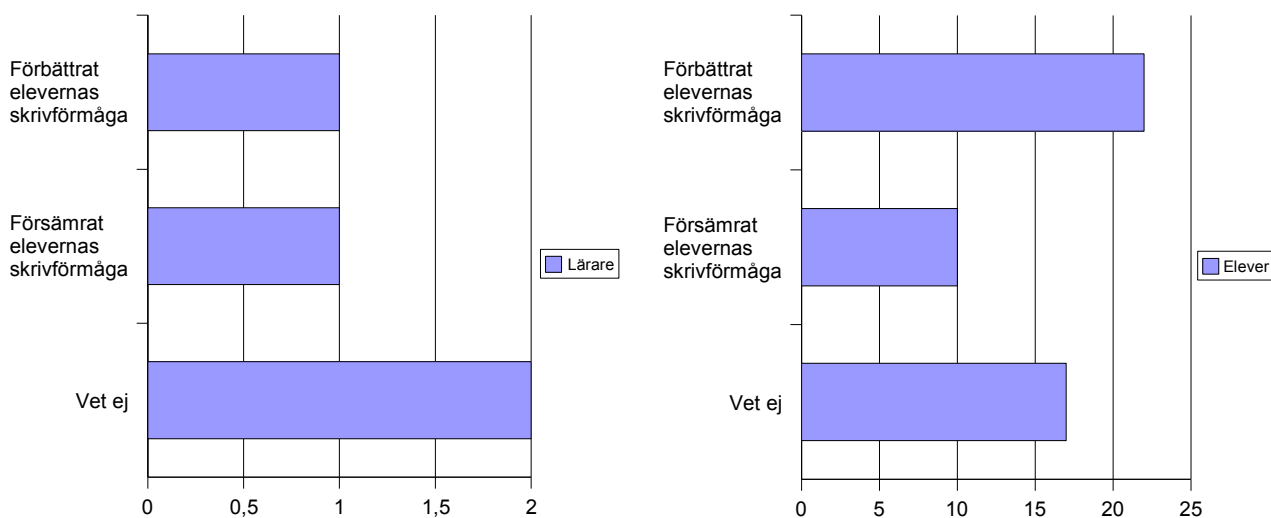

Figur 11. Visar inställningen till internet och källkritik,, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

Två av fyra historielärare svarade att elevernas medvetenhet har ökat kring källkritik genom användningen av IT. En historielärare anser att medvetenheten av källkritik hos eleverna har minskat. En dryg tredjedel av eleverna svarade att deras medvetenhet kring källkritik har ökat medan en femtedel svarade att deras medvetenhet har minskat. Majoriteten av eleverna (48 procent) har dock svarat att de inte vet om deras medvetenhet kring källkritik ökat eller minskat.

IT och elevernas skriftliga förmåga

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

Figur 12. Visar inställningen till IT och elevernas skriftliga förmåga,, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

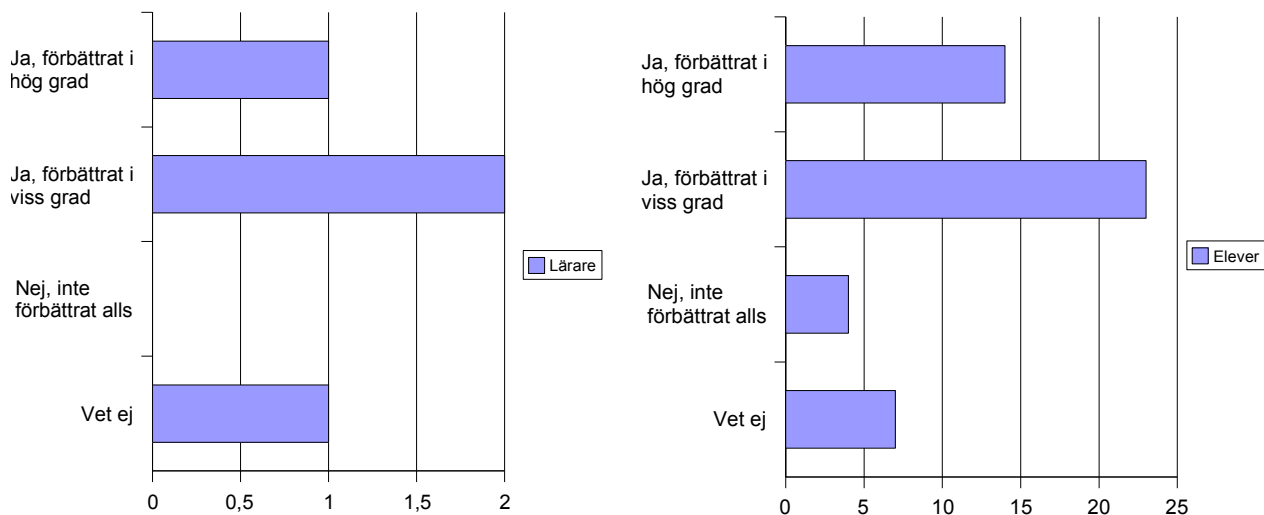
En av fyra historielärare svarade att elevernas skrivförmåga har förbättrats genom användningen av IT och en historielärare angav att elevernas skrivförmåga har försämrats. Två av fyra historielärare angav att de inte vet om eleverna har en förbättrad eller försämrad skrivförmåga genom användningen av IT.

Nästan hälften av eleverna svarade att deras skrivförmåga har förbättrats genom deras användning av IT, en femtedel av eleverna svarade att deras skrivförmåga har försämrats. En tredjedel av eleverna har svarat att de inte vet om deras skrivförmåga förbättrats eller försämrats.

Internationella kontakter

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

Anser du att internet generellt har förbättrat skolornas möjligheter till internationella kontakter?

Figur 13. Visar hur möjligheten för internationella kontakter utnyttjats genom användning av IT, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

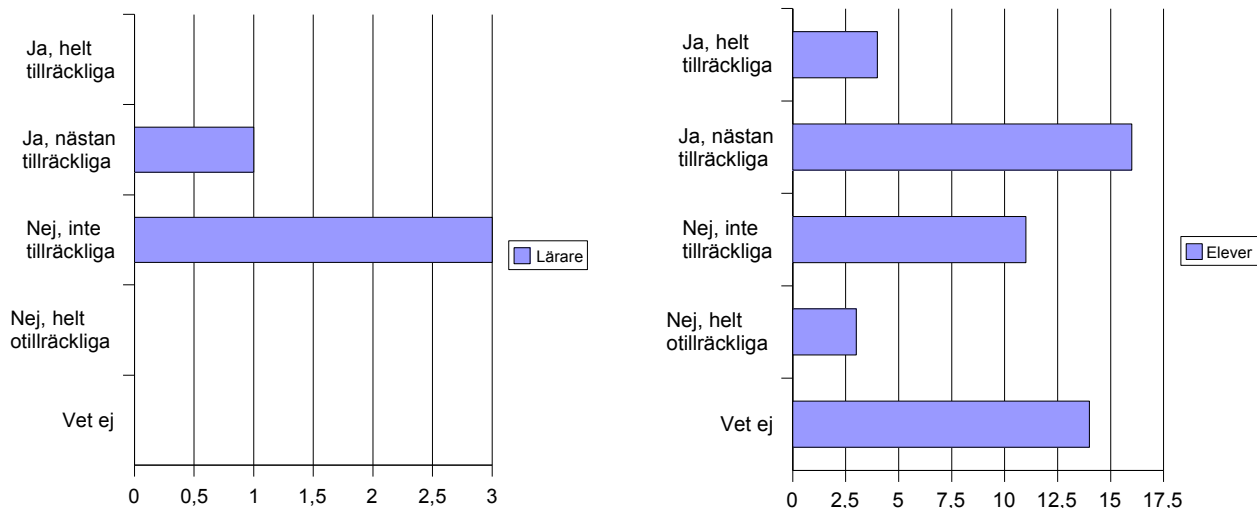
En av fyra historielärare svarade att möjligheterna för internationella kontakter har förbättrats i hög grad genom användning av IT. Två av fyra historielärare svarade att möjligheterna till internationella kontakter har förbättrats till viss grad genom användning av IT. En av lärarna svarade att de inte vet.

Lite mer än en fjärdedel av eleverna (28 procent) angav att de internationella kontakterna har förbättrats i hög grad och nästan hälften av eleverna (46 procent) svarade att de internationella kontakterna har förbättrats till viss grad genom användning av IT. Drygt 10 procent av eleverna tycker inte att de internationella kontakterna har förbättrats alls och 14 procent av eleverna uppgav att de inte vet om de internationella kontakterna har förbättrats eller försämrats genom användningen av IT.

Historielärarnas kunskaper om IT

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

Tycker du att dina egna/dina lärares/lärarnas kunskaper om IT är tillräckliga eller ej?

Figur 14. Visar hur inställningen till historielärarnas kunskaper om IT, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

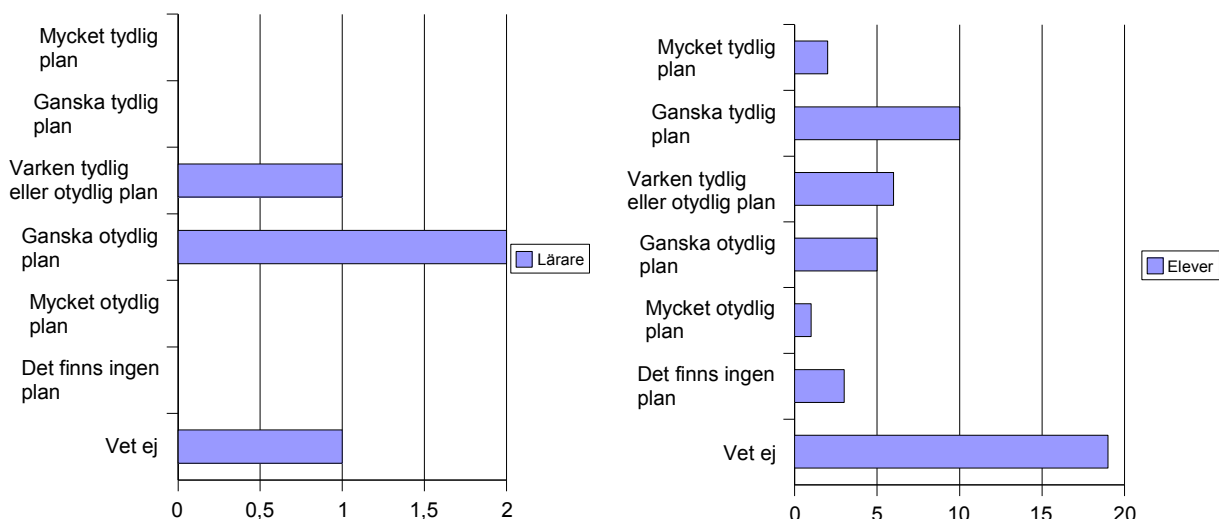
En av fyra historielärare svarade att lärarnas kunskaper om IT är nästan tillräckliga, resten av historielärarna svarade att lärarnas kunskaper om IT inte är tillräckliga.

Fyra av 50 elever (8 procent) svarade att historielärarnas kunskaper om IT är helt tillräckliga och en majoritet av eleverna (32 procent) svarade att historielärarnas kunskaper om IT är nästan tillräckliga. Nästan en fjärdedel av eleverna (22 procent) svarade att historielärarnas IT-kunskaper inte är tillräckliga. Tre av eleverna svarade att kunskaperna är helt otillräckliga och ytterligare en fjärdedel av eleverna svarade att de inte vet om historielärarnas kunskaper om IT är tillräckliga eller ej.

Historielärarnas syn på skolans IT-planering

Totalt 4 st historielärare och 50 st elever

Anser du att det finns en tydlig plan eller strategi för hur ni skall använda IT på er skola?

Figur 15. Visar historielärare och elevers svar om de anser att det finns en tydlig IT-plan på skolan, sammanställt från samtliga insamlade enkäter.

En av fyra historielärare svarade att det varken finns en tydlig eller otydlig plan på skolan, två av fyra lärare svarade att det finns en ganska otydlig plan eller strategi för hur IT skall användas på skolan. En historielärare svarade att han/hon inte vet om det finns någon IT-strategi.

Två av 50 elever svarade att det finns en mycket tydlig plan för hur IT skall användas på skolan. Tio av 50 elever (20 procent) svarade att det finns en ganska tydlig plan och sex av eleverna (12 procent) svarade att det varken finns en tydlig eller otydlig plan på skolan. Fem av 50 elever svarade att det finns en otydlig plan och två elever svarade att planerna för hur IT skall användas på skolan är mycket otydliga. En majoritet av eleverna (38 procent) har svarat att de inte vet om det finns någon strategi för IT på skolan.

4.2 Respondentintervju

I detta kapitel kommer resultatet från respondentintervjun att beskrivas. Intervjun syftar till att få en djupare förståelse för svaren från enkäterna. Intervjun genomfördes som ett samtal med utgångspunkt från arbetets frågeställningar och intervjuguiden som användes finns att läsa som bilaga (bilaga 2). Intervjun kommer att användas som kompletterande analysunderlag till den diskussion som följer. Vidare i diskussionen kommer jag att lägga fokus på respondentens tankar och värderingar kring IT i historieundervisningen och om det finns tendenser till att urskilja attityder som återfinns i resultatet från enkätundersökningen.

4.3 Bakgrund

Respondenten jobbar som gymnasielärare på Österportsgymnasiet i Ystad och har jobbat som lärare i över tio år. Respondenten undervisar i ämnena historia, kultur och idéhistoria, psykologi och svenska. Respondenten har genomgått en formell lärarutbildning och läst sina ämnen vid Lunds Universitet. Respondenten jobbar idag i arbetslag. Respondenten har tillgång till både dator och internet i hemmet och använder IT mest för informationssökning på internet samt att skicka e-post både privat och i arbetet. E-post används som ett kommunikationsmedium då eleverna skickar frågor eller ber om uppgifter eller uppslag, och respondenten skickar tips på källor eller annan information.

4.4 Hur kan lärare och elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose lärandet?

Vilka erfarenheter har du kring IT i skolan?

Jag var med i Itis projektet. Vårt Itis projekt handlade då om tema resor och var ett projekt som bestod av fem stycken lärare i olika ämnen som samverkade, historia, samhällskunskap, engelska, tyska och geografi. Vi jobbade med en klass och uppgiften var att presentera en resa till ett land på internet med allt som skulle vara av glädje för någon som skulle resa dit bland annat historia och kultur. Detta arbete fungerade enligt mig väldigt bra beroende på att vi var en bra grupp som gjorde detta av fri vilja och sökt till varandra. Vi frågade även andra lärare men några ville inte vara med. Vi utgick alltså från en grupp som bestod av positiva och engagerade lärare som verkligen ville detta. När arbetet, tankarna och idéerna bakom presenterades fick vi väldigt mycket beröm. Slutresultatet blev kanske inte lika bra, beroende på att några av eleverna inte kom tillräckligt långt för att publicera sitt arbete på nätet. Arbetet skulle ha kunnat bli riktigt bra i en klass med lite större engagemang från fler elever men arbetet tycker jag blev bra och eleverna tyckte om att jobba på detta viset.

Var processen viktig i detta sätt att jobba?

Ja processen var mycket bra och för vår del gav arbetet oss en föraning om vilka möjligheter det finns i att jobba ämnesövergripande och hur viktigt det är att jobba med de som verkligen vill. Vi hade samma syn på mycket och det gav oss en homogen grupp. Detta tyckte jag då var bra för det var min första kontakt med datorn och hur man kan utnyttja datorn. Vi som deltog i projektet fick en egen dator och det var då min första dator hemma. Detta är oerhört viktigt att man har en dator hemma så att man kan arbeta kontinuerligt med datorn. På så vis har jag som tillhör den äldre generationen lärt mig att använda datorn genom Itis-projektet. Det var första gången jag på allvar jobbat med datorn och det väckte många frågor och var mycket givande men det var ett antal år sedan.

Vad har hänt efter projektet?

Jag kan säga som så att jag inte har genomfört något liknade projekt igen. Vad detta beror på tror jag är för att när vi jobbade med projektet var vi ett bra arbetslag och det var arbetslagsarbete i bästa form. Efter projektet splittrades arbetslaget och nya arbetslag bildades och då det har varit ett par ombildningar har det inte funnits tid och möjligheter att genomföra något liknande. Nu är jag i ett relativt fast arbetslag och vi jobbar nu med en lärandeplattform som heter Fronter. Vi har som gemensamt mål för rektorsområdet och alla arbetslag att ett ämnesövergripande projekt skall genomföras på Fronter men längre än så har vi inte kommit.

På vilket sätt kan vi utnyttja ett mediums egenskaper (IT) för att påverka lärandet hos vissa elever, uppgifter och situationer?

Det krävs att arbetet kommer av fri vilja och att lärarna inte tvingas göra något de inte vill, det tror jag inte blir bra. Man skall känna för det. Vår dator kompetens är väldigt individuell och vissa är väldigt duktiga och andra är mindre duktiga. Jag anser mig ligga någonstans mittemellan. Men datorkompetensen måste uppgraderas. Annars vet jag inte i övrigt...

Tiden, detta kräver mycket arbete och jag menar att läraryrket innehåller så mycket mer än vad det gjorde för bara fem år sedan. Arbetslagen gör nästan allt och vi känner att vi har mycket att göra, då kanske man blir rädd när det kommer nya saker som skall göras. Men vi hoppas att det kommer att ges möjlighet och tid att genomföra fler ämnesövergripande projekt. Det här med Fronter är ett steg i rätt riktning. Till att börja med måste vi lära oss att hantera enkel information och att kommunicera med eleverna det arbetet har börjat. Vi skall använda datorn som ett pedagogiskt verktyg och vissa är positiva medan andra är negativa till IT i undervisningen. Jag anser att det är självklart att man skall vara någonstans mittemellan och att datorn skall vara ett kompletterande hjälpmedel och får inte ta över på bekostnad av det personliga mötet i skolan. Man skall inte tänka bara på datorn, det gäller att ha en sund inställning.

Med IT har lärandet förändrats genom att vi inte behöver lagra information i våra egna huvuden. När information finns tillgänglig krävs andra kunskaper. Hur kan metoder av urval underlätta och försvåra lärandet med IT?

Det viktigaste med användning av internet är att lära eleverna att inte direkt söka sig till internet och glömma bort det vanliga biblioteket. Nätet har en massa fördelar men man skall inte glömma den kritiska granskningen eftersom det finns tillgång på en enorm mängd information och självklart finns det också mycket skräp. Eleverna är mycket effektiva med datorn och ibland har jag sett att man googlar sökord direkt. Man måste hitta bra och tillförlitliga källor på nätet. Internet används främst för att söka information men man måste söka på ett effektivt sätt.

Vilken roll spelar källkritiken?

Källkritiken är inte självklar, det krävs enorma resurser om man skall lära sig hantera internet. Källkritik måste man komma ihåg är inte bara en egenskap utan bygger på kunskap. Eleverna måste ha kunskaper för att kunna vara källkritiska, måste kunna relatera till kunskap för att granska kritiskt.

Hur kan lärare använda IT i historieundervisningen för att tillgodose elevernas lärande?

Man kan som lärare hålla en genomgång för hur man söker på nätet för att sälla bort skräp. Utbildning är viktigt, eleverna måste veta hur man skall söka vidare för att hitta rätt till bra sidor. Läraren kan länka till användbara sidor eller tipsa genom e-post, vägleda eleverna vad källkritik innebär och vad som behövs för att tolka information. Detta handlar om regler för källor och tid, på internet kan ju vem som helst i princip publicera. Läraren skall ha en sund inställning till IT och tänka på att använda IT i ett pedagogiskt syfte och som hjälpmedel. Tekniken skall inte ta över undervisningen och den diskussion som en god pedagog kan ha med sina elever och på så sätt lotsa dem framåt. IT erbjuder enoma möjligheter men garanterar inte en bra undervisning.

Hur kan elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose sitt lärande?

Kontakterna utåt tycker jag har underlättats, man kan få tips på källor, visningar och mer material. Man kan få kontakt med ögonvittnen eller experter som man kan fråga och eleverna blir inte längre begränsade till den egna läroboken, läraren samt biblioteket. Man kan surfa på museers hemsidor och i framtiden kommer kanske utställningarna att kunna bli tillgängliga genom internet.

5. Diskussion

I detta kapitel kommer resultatet från enkätundersökningarna och respondentintervjun att tolkas i förhållande till frågeställningarna Även kopplingar till tidigare undersökningar, artiklar och övrig relevant litteratur kommer att göras för att förstå sammanhanget mellan empiri och teori.

5.1 Tillgång till IT i skolan

KK-stiftelsens undersökningar visar att tillgången till IT i skolan är mycket hög och att år 2004 hade samtliga lärare i undersökningen tillgång till dator, 99 procent av lärarna i undersökningen har tillgång till internet och e-post (se kapitel 2.7). I enkätundersökningen som genomfördes på Österportsgymnasiet i Ystad angav samtliga historielärare (4 lärare) att de hade tillgång till dator, internet och e-post i skolan (se figur 2). Även samtliga elever (50 elever) angav att de hade tillgång till dator i skolan. En något mindre andel har tillgång till internet och ytterligare en något mindre andel har tillgång till e-post i skolan (se figur 1). De båda undersökningarna visar mycket lika resultat för tillgången till IT i skolan och det är i positiv bemärkelse anser jag för det återspeglar arbetet med att föra in IT i skolan, även i historieundervisningen. Skolverket anser att syftet för att införa IT i skolan är för att eleverna skall lära sig använda den teknik som finns ute i samhället och som blir en större och viktigare del i människors liv, inte minst i arbetslivet. Observera att tillgången till IT är hög i skolan men att detta inte garanterar en bra pedagogisk användning av IT.

5.2 Användning av IT med koppling till skolan/arbetet

KK-stiftelsens undersökning från 2004 visar att var fjärde elev använder datorn dagligen utanför lektionstid, medan var femte elev använder datorn dagligen på lektionstid (se kapitel 2.8). I jämförelse visar undersökningen som gjorts på Österportsgymnasiet att en tredjedel av eleverna använder datorn dagligen utanför lektionstid och en femtedel av eleverna svarar att de använder datorn dagligen på lektionstid (se figur 2). Vidare menar KK-stiftelsen att om vi studerar både den dagliga användningen och den någon eller några gånger i veckan visar det sig att det är vanligare att eleverna använder datorn på lektionstid än utanför. Detta stämmer inte med den undersökning som gjorts på Österportsgymnasiet då eleverna använder datorn utanför lektionstid (82 procent) i större utsträckning än på lektionstid (74 procent) (se figur 2,3). Detta tror jag bero på att den enkätundersökning jag har genomfört vänder sig till explicit mot historieundervisning och de erfarenheter som jag har från min praktik har jag sällan sett att datorn används av eleverna på lektionstid. Då en relativt stor andel elever i min enkätundersökning (74 procent) svarar att de använder datorn på lektionstid dagligen och någon eller några gånger i veckan kan frågan ha missförstått. Det är inte troligt att 20 procent av eleverna (se figur 2) använder datorn dagligen på lektionstid i ämnet historia, det skulle i såfall innebära att eleverna använder datorn på lektionstid i

andra ämnen för att studera historia vilket jag anser vara lite för optimistiskt att föreslå.

Vill man titta på förändringen av användningen av datorn på och utanför lektionstid under åren kan vi se i KK-stiftelsens undersökningar från 2003 att 70 procent och 2004 att 65 procent av eleverna använder datorn dagligen och någon eller några gånger i veckan under lektionstid (se kapitel 2.8) jämfört med undersökningen på Österportsgymnasiet där 74 procent av eleverna svarar att de använder datorn dagligen och någon eller några gånger i veckan under lektionstid. Att datorn används i större utsträckning i min enkätundersökning i jämförelse med den undersökning KK-stiftelsen har gjort kan tänkas bero på en ökad tillgång till IT i den aktuella skolan men eftersom tillgången till IT i skolan också ökat i KK-stiftelsens undersökningar måste förändringen över tid sättas i direkt kontext med den skola som undersökts och fler liknande undersökningar bör göras för att få korrekta uppgifter i frågan om förändringen av användning av datorn i skolan över tid.

5.3 Vad används IT till?

Lärarnas användning av IT är snarlik i de båda undersökningarna (KK-stiftelsens undersökning 2004 och genomförd undersökning vid Österportsgymnasiet 2005) då majoriteten av lärarna (sju av tio respektive 3 av 4 lärare) använder IT till att förbereda lektioner, formulera prov och arbetsuppgifter. I KK-stiftelsens undersökning från 2004 visas även att sju av tio lärare använder datorn för att söka information och referensmaterial med koppling till skolan för att kommunicera, den andelen i min enkätundersökning är att två av fyra historielärare använder ofta IT för att söka information och referensmaterial till historieundervisningen på internet samt att kommunicera med kollegor och elever (se figur 5). Användningen av IT för kommunikation representerar den vanligaste dagliga aktiviteten i KK-stiftelsens undersökning från 2004 (se kapitel 2.8) med en andel av 70 procent av lärarna, jämförelsevis med min enkätundersökning där två av fyra historielärare svarade att de ofta kommunicerar med kollegor och elever genom IT och de resterande två historielärarna svarade att de ibland kommunicerar med kollegor och elever genom IT (se figur 5).

Genom min intervju konstaterade jag att användningen av IT i historieundervisningen är starkt inriktad på administrativa uppgifter rörande elever eller undervisning. Det är sällan som läraren använder datorn direkt under lektionen som ett pedagogiskt verktyg för eleverna som det finns exempel på inom naturvetenskapliga ämnen⁴⁸ Men det är kanske inte heller den rätta vägen att gå för att föra in IT i historieundervisningen. Den användning av IT som är kopplad till skolarbetet i undersökningen är inriktad mot historieundervisningen och därav kan informationssökningar, användandet av lexikon och uppslagsverk på internet verka relevanta samtidigt så visar undersökningen från Österportsgymnasiet att användningen av IT till att framställa kalkyler och att hålla almanacka är sällsynt (se figur 6).

⁴⁸ Annerfeldt, Jan-Eric., Ebinger, Magnus. *IT i Skolan i Praktiken, en undersökning om gymnasieelevers attityd till IT-baserad undervisning, baserad på en datorövning i bioinformatik*. Malmö: Malmö Högskola, 2002. sid 2,3.

5.4 IT och internet i historieundervisningen

Enligt KK-stiftelsens undersökningar har användningen av internet minskat i undervisningen de senaste åren. 2004 var det en dryg tredjedel av lärarna som använde internet i undervisningen minst någon gång i veckan medan motsvarande del 2003 var nästan 50 procent (se kapitel 2.9). I min enkätundersökning visar detta stämma då tre av fyra historielärare svarade att de sällan använder datorn på lektionstid i historieundervisningen och endast en lärare använder datorn i historieundervisningen någon eller några gånger i veckan (se figur 6). Den verkliga pedagogiska nyttan av IT i undervisningen har förändrats från att man initialt har använt internet helt enkelt bara för att det är möjligt till att konsekvenserna av användningen påverkat lärarna att förändra undervisningen. Detta kan liknas det resonemang som förs i kapitel 2.1 om den teknikdeterministiska tesen som sedan går över i en mer pragmatisk syn på verksamheten. Det finns inget konkret exempel som jag har sett där internet har används under lektionstid i historieundervisningen, svårigheterna är uppenbara. Det finns stora svårigheter i fråga om källkritik och missbruk av internet som kan hindra användningen av internet som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen. I enkätundersökningen från Österportsgymnasiet svarade en av historielärarna och en tredjedel av eleverna att datorns nytta som pedagogiskt verktyg i undervisningen är mycket stor. Hälften av historielärarna och drygt hälften av eleverna (42 procent) svarade att nyttan är ganska stor (se figur 7). Samtliga historielärare och 72 procent av eleverna är positiva till att använda IT och internet i historieundervisningen (se figur 8).

5.5 Fördelar och hinder med IT i historieundervisningen

De största likheterna i de båda undersökningarna är att IT underlättar elevernas informationssökning och ger en naturlig datorvana (se kapitel 2.9 och figur 9). Samtliga fyra historielärare och 44 av 50 eleverna (88 procent) svarade att IT underlättar deras informationssökning (se figur 9). Samtliga historielärare i undersökningen från Österportsgymnasiet och 58 procent av eleverna svarade att användningen av IT ger en naturlig datorvana. Tre av fyra historielärare svarade att IT leder till ökad motivation för skolarbetet och hälften av lärarna svarade att IT stimulerar skrivprocessen, underlättar kommunikationen mellan lärare och elever samt att IT stimulerar kritiskt tänkande (se figur 9). Eleverna är lite mer kritiska än historielärarna till att IT ger möjlighet till simulering av olika förlopp, underlättar kommunikationen mellan lärare och elever samt att IT ökar samarbetet mellan eleverna. Det är lika stor andel historielärare och elever i enkätundersökningen från Österportsgymnasiet som svarade att IT stimulerar skrivprocessen. I KK-stiftelsens undersökning från 2004 angav mer än hälften av lärarna att för lite pengar, för få datorer, för låg kompetens hos lärarna och dålig utrustning är hinder för att använda IT i undervisningen (se kapitel 2.9). I enkätundersökningen från Österportsgymnasiet svarade samtliga historielärare att det största hindret för att använda IT i historieundervisningen är felaktiga eller osanna uppgifter på internet och näst

största hindren är enligt lärarna att eleverna missbrukar internet samt att det inte finns tillräckligt med tid för IT i historieundervisningen (se figur 10). Hälften av historielärarna på Österportskolan som tillfrågats svarade att det finns för få datorer och att kompetensen hos lärarna är för låg. Detta påpekas även i respondentintervjun, att datakompetensen hos lärarna måste uppgraderas (se kapitel 4.4).

I KK-stiftelsens undersökning från 2004 angav eleverna att de största hindrena för att använda IT i undervisningen är långsamma datorer, för lite pengar och felaktiga eller osanna uppgifter på internet (se kapitel 2.9). Min undersökning av elevernas attityder visar att de största hindren för att använda IT i historieundervisningen är faktiskt att eleverna själva missbrukar internet (46 procent) och med en något mindre andel (42 procent) svarade eleverna i undersökningen att felaktiga eller osanna uppgifter på internet upplevs som ett hinder för att använda IT i historieundervisningen (se figur 10). Cirka 16 procent av de tillfrågade eleverna svarade att lärarna har för låg kompetens och att utrustningen är dålig. Alltså är lärarna (två av fyra lärare) mer kritiska mot lärarnas kompetens än vad eleverna är. Detta framförs också i KK-stiftelsens undersökning från 2004 som säger att lärarna upplever låg kompetens bland andra lärare som ett mycket större problem och hinder än eleverna, som inte i lika hög grad upplever detta som ett problem (se kapitel 2.9). Att eleverna svarade att de missbrukar internet och att felaktiga eller osanna uppgifter på internet är stora hinder för användning av IT i undervisningen visar på kritisk insikt menar jag men trots detta är inställningen till IT och internet i historieundervisningen mycket positiv.

5.6 Internet och källkritik

I KK-stiftelsens undersökning från 2004 svarade en stor andel av eleverna att internet har ökat deras medvetenhet kring källkritik, vilket inte lika stor andel lärare anser (se kapitel 2.9). I enkätundersökningen från Österportsgymnasiet svarade en tredjedel av eleverna att deras medvetenhet kring källkritik har ökat medan en större procentuell andel av lärarna (50 procent) instämmer (se figur 11). 20 procent av de tillfrågade eleverna vid Österportsgymnasiet svarade att medvetenheten kring källkritik har minskat och nästan hälften av eleverna (48 procent) svarade ”vet ej” (se figur 11). Det finns en skillnad i de båda undersökningarna kring elevernas upplevelser hur deras medvetenhet kring källkritik påverkats genom användning av IT och internet i undervisningen. I KK-stiftelsens undersökning från 2004 svarade nästan två tredjedelar av eleverna att deras medvetenhet kring källkritik ökat i jämförelse med de tillfrågade eleverna på Österportsgymnasiet där endast en tredjedel svarade att internet har ökat medvetenheten kring källkritik och nästan 70 procent svarade att medvetenheten minskat (20 procent) eller ”vet ej” (48 procent) (se figur 11). De verkar som den andel elever som svarat ”vet ej” på enkätfrågan är väsentligt störst (48 procent). Varför en så stor andel elever inte vet om deras medvetenhet kring källkritik ökat eller minskat genom användning av internet kan bero på att det inte finns någon förberedelse inom

historieundervisningen som vänder sig till källkritik på internet. Undervisningen av källkritik karaktäriseras enligt mig genom att vara fokuserad på skriftliga källor i traditionell form, såsom böcker och tidningar. I intervjun ställs frågan om källkritik och respondenten påpekar vikten att informera, utbilda och förändra elevernas urval vid informationssökningar på internet (se kapitel 4.4). Men jag tror också att man måste se ett större sammanhang för att förstå de problem som uppstår i frågan om källkritik i användning av internet i historieundervisning och skolarbete, då det finns många olika sätt att undervisa och det finns inga riktlinjer för lärarna att följa kring källkritik på internet. Jag har själv vid något tillfälle berörts av frågor kring källkritik på internet i historieundervisningen som ett inslag i min lärarutbildning och anser att det behövs större medvetenhet kring källkritik med användning av internet hos lärarna först innan vi kan se genomslag hos eleverna. Detta arbete vet jag är ett just nu pågående arbete på Österportskolan som har börjat att jobba med en IT-plattform, där bra länkar och andra tips för informationssökningar på internet kommer att läggas ut. I ett större sammanhang kräver skolan tydligare regler och riktlinjer för vad som skall gälla för IT i skolan i framtiden⁴⁹ och dagens lärarstudenter är usla på IT och i media menar man att nivån på lärarstudenternas IT-kunskaper är lika låg som för 25 år sedan.⁵⁰

5.7 IT och elevernas skriftliga förmåga

I KK-stiftelsens undersökning från 2004 svarade eleverna att IT-användningen allmänt har bidragit till en förbättring av deras skriftliga förmåga, något som lärarna inte instämmer i (se kapitel 2.9). I undersökningen från Österportsgymnasiet svarade nästan hälften av eleverna (44 procent) att användningen av IT har förbättrat deras skrivförmåga och 20 procent av de tillfrågade eleverna anser att deras skriftliga förmåga har försämrats. Det är en hög andel elever (en tredjedel) och lärare (två av fyra lärare) i enkätundersökningen från Österportsgymnasiet som inte har någon åsikt (se figur 12). Lika som i KK-stiftelsens undersökning ställer sig endast en av fyra historielärare i undersökningen på Österportsgymnasiet bakom påståendet att elevernas skriftliga förmåga har förbättrats. En av fyra historielärare på Österportsgymnasiet svarade att elevernas skriftliga förmåga har försämrats genom användning av IT (se figur 12). Den nya kommunikationen som sker via internet, IT och även mobiltelefoner har till viss del skapat ett nytt språk. Ett språk där korrekt stavning och grammatik inte är det viktigaste utan korthet och med inslag av bilder och annat har kommunikationen mellan människor genom användning av IT ökat men på bekostnad av den språkliga vårdsnaden. Det finns då en stor risk för de elever som lär sig skriva och läsa genom det oformella språkbruk som ofta används igenom IT kommer att ha en bristande skriftlig förmåga i skolans värld.

⁴⁹ Zettergren-Lindkvist, Emmy. 2005. "Skolan kräver tydligare regler". *Computer Sweden*, nr 53, sida 5.

⁵⁰ Brundin, Sverker. 2005. "Lärarstudenter är usla på it". *Computer Sweden*, nr 107, sida 4.

5.8 Internationella kontakter

I undersökningen från Österportsgymnasiet svarade en majoritet av historielärarna (tre av fyra lärare) att internet generellt har förbättrat skolornas möjligheter till internationella kontakter i hög grad eller i viss grad. Likaså har en majoritet av eleverna i undersökningen (74 procent) svarat att internet i hög grad eller i viss grad har ökat skolornas möjligheter till internationella kontakter (se figur 13). Detta stämmer ganska bra överrens med KK-stiftelsens undersökning och vad som framkommer i intervjun med en verksam historielärare vid Österportsgymnasiet (se kapitel 4.4). Det framkommer i intervjun att i historieämnet är internets betydelse stor för att kommunicera och för att komma i kontakt med experter eller andra skolor.

Kontakterna utåt tycker jag har underlättats, man kan få tips på källor, visningar och mer material. Man kan få kontakt med ögonvittnen eller experter som man kan fråga och eleverna blir inte längre begränsade till den egna läroboken, läraren samt biblioteket. (kapitel 4.4)

5.9 Lärarnas kunskaper om IT

I KK-stiftelsens undersökning från 2004 visas det att lärarna bedömer sin IT-kompetens lägre än när eleverna uttalar sig om deras kompetens (se kapitel 2.10) och detta kan vi också se i undersökningen från Österportsgymnasiet (se figur 14). Endast en av lärarna i undersökningen från Österportsgymnasiet svarar att kunskaperna i IT är nästan tillräckliga, resterande tre lärare svarar att kunskaperna i IT inte är tillräckliga (se figur 14). Mer än en tredjedel av eleverna (38 procent) i undersökningen svarade att deras egna och lärarnas kunskaper i IT var helt eller nästan tillräckliga och 22 procent av eleverna svarade att kunskaperna i IT inte är tillräckliga (se figur 14). En stor andel av eleverna i undersökningen visste inte (28 procent). I KK-stiftelsens undersökning från 2004 uppger sju av tio elever att deras lärare har tillräckliga IT-kunskaper (se kapitel 2.10), detta är en mycket större andel än den i undersökningen från Österportsgymnasiet där 19 av 50 elever svarade att kunskaperna i IT är tillräckliga (se figur 14). Vidare menar KK-stiftelsen att de lärare som utexaminerats från lärarutbildningen de senaste fem åren har blivit tillfrågade om hur nöjda de är med sin lärarutbildning i stort och med de kunskaper de fått om hur man kan använda IT i undervisningen. Det visar sig i KK-stiftelsens undersökningar att mer än sex av tio lärare är nöjda med de kunskaper de fått generellt i sin lärarutbildning, men bara två av tio är nöjda med de IT-relaterade inslagen (se kapitel 2.10). Liknade kritik ekar i medierna detta året.⁵¹ Detta menar jag har ett samband med vad som framkommer i undersökningen om historielärare- och elevers attityder till användning av IT i undervisningen, då jag tidigt fick ändra fokus på grund av att användningen av IT var mer begränsad i skolan än vad jag från början trodde, frågan var inte så mycket på vilket sätt kan vi bäst utnyttja IT i skolan som faktiskt redan existerar för undersökningen visar att tillgången

⁵¹ Brundin, Sverker. 2005. "Lärarstudenter är usla på it". *Computer Sweden*, nr 107, sida 4.

på IT i skolorna är hög. Frågan istället som resultatet från undersökningen tycker jag pekar på är hur kan vi fokusera på hur eleverna skall använda IT i historieundervisningen när inte kompetensen finns först hos lärarna? Jag tror att arbetet med att höja kvalitén på bland annat har att göra med att det behövs uttalade strategier både från skolverket men också på det lokala planet, lokala IT-planer på skolorna för hur IT skall användas i undervisningen, generellt men också ämnesspecifikt. Arbetet med att få en gemensam inriktning för alla Sveriges kommuner är igång.⁵² Detta skall självklart vara en utarbetad plan med lärare och elever i centrum men det är viktigt att IT-strategin finns dokumenterad i en konkret och uttalad form. Denna plan skall inte bara beskriva hur användning av IT i bla historieundervisningen skall gå till utan måste också innehålla på vilket sätt genom utbildning vi skall nå fram till de mål som läggs fram i planen.

5.10 Lärarnas syn på skolans IT-planering

I KK-stiftelsens undersökning från 2004 svarade en tredjedel av lärarna att det finns en ganska eller mycket tydlig plan eller strategi för hur IT skall användas på deras skola medan en fjärdedel svarade motsatsen att det inte finns någon plan alls (se kapitel 2.11). I undersökningen från Österportsgymnasiet svarade två av fyra historielärare att det finns en ganska otydlig plan för hur IT skall användas på skolan, en lärare svarade att det varken finns en tydlig eller otydlig plan, en lärare vet inte alls (se figur 15). Nästan hälften av eleverna i undersökningen vet inte om det finns en tydlig plan för hur IT skall användas på skolan men 20 procent av eleverna har svarat att det finns en ganska tydlig plan (se figur 15). Det är lätt att dra slutsatsen tycker jag att det inte finns någon tydlig uttalad plan att följa när det gäller hur IT skall användas i skolan, speciellt i undersökningen på Österportsgymnasiet där jag frågade en av rektorerna som inte hittade någon formell IT-strategi eller liknande dokument att tillge. Jag tror dock att det finns verksamma lärare, arbetslag eller skolor som har själva utarbetat någon form av IT-plan för skolan och arbetar för en pedagogisk användning av IT i historieundervisningen. Exempel kan vara självlärd lärare, lärare som varit med i Itis-projektet, skolor inriktade mot IT samt vissa ämnen där IT spelar särskild viktig roll.

⁵² Zettergren-Lindkvist, Emmy. 2005. "Skolan kräver tydligare regler". *Computer Sweden*, nr 53, sida 5.

6. Slutsats

I slutsatsen vill jag sammanställa de ovan beskrivna undersökningarna i förhållandet till de i inledningen framställda frågeställningarna.

1. Hur kan elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose sitt lärande?

Den av elevernas användning som mest tillför lärandet något anser jag utifrån undersökningen vara möjligheterna till att söka information kopplat till historieundervisningen samt att lättare sköta kommunikation mellan andra elever och lärare. Undersökningarna i arbetet visar att eleverna är mycket positiva till att använda IT i historieundervisningen men också att det existerar brister i medvetenheten kring deras källkritik, det ser jag som en mycket allvarlig varningsflagga. Jag måste instämma med Maria Bergmans synpunkter. Maria Bergman har i en etnografisk studie av högstadieelevers internetanvändning visat att arbetet sällan ledde till analys eller bearbetning av den information man funnit - man blev mer inriktad på färdigställande av produkter än på analys (se kapitel 2.2).

2. Hur kan gymnasielärare använda IT i historieundervisningen för att tillgodose elevernas lärande?

Lärare kan på olika sätt använda IT i historieundervisningen för att tillgodose elevernas lärande, ett mycket praktiskt exempel är det arbete som påbörjats på Österportsgymnasiet där en IT-plattform kommer att innehålla länkar till kvalitetssäkrade webbsidor eller annan information rörande undervisningen. I detta påbörjade arbete är det mycket viktigt att det fortsätter och inte trappas av efter en initial implementering. Det finns olika synpunkter om projektet och det är viktigt tycker jag att man från skolledningens sida presenterar en uttalad plan utarbetad tillsammans med lärarna och eleverna för hur arbetet med den nya IT-plattformen skall gå till men också för framtidens användning av systemet. Jag tror att då en av skolans centrala uppgifter är att främja lärandet hos eleverna, då lärande definieras till att eleverna inhämtar fakta som bearbetas utifrån vad eleverna redan vet, tror jag att skolans roll kommer att förändras till att förmedla hur information och kunskap skall tolkas och förstås. I denna undervisning är faktiskt historieämnet inte helt orelevant med sin källkritik och jag tror starkt på IT i undervisningen det enda problemet jag ser är att vi inte har kommit längre i klassrummet.

En viktig detalj i som har uppkommit i mitt arbete i att besvara frågeställningen var att historielärares IT kunskaper måste förbättras och det arbete borde lämpligen påbörjas redan i

lärarutbildningen. Jag vet att det förmodligen är många som instämmer men trots detta menar KK-stiftelsen och 8 av 10 nyxaminerade lärare att de är missnöjda med den IT-kunskaper de fått under sin lärarutbildning.

3. Hur ser elever på IT i historieundervisningen?

Eleverna är positiva till att använda IT i historieundervisningen visar resultaten från den genomförda enkätundersökningen. 74 procent av eleverna i enkätundersökningen från Österportsgymnasiet svarade att de anser att nyttan av datorn som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen är mycket eller ganska stor.

4 Hur ser gymnasielärare på IT i historieundervisningen?

Samtliga lärarna i enkätundersökningen från Österportsgymnasiet är mycket positiva till IT i historieundervisningen under kontrollerade former. Tekniken får inte ta över det personliga mötet i skolan framkom i intervjun. Tre av fyra historielärare tycker att nyttan av datorn som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen är mycket eller ganska stor.

7. Referenser

Annerfeldt, Jan-Eric., Ebinger, Magnus. (2002). *IT i Skolan i Praktiken, en undersökning om gymnasieelevers attityd till IT-baserad undervisning, baserad på en datorövning i bioinformatik.*

Malmö: Malmö Högskola.

Axelsson, Birgitta., Pedersen, Jens., Reiman, Peter. & Riis, Ulla., Tydén, Thomas & Andrae Thelin, Annika (Red). (2000). *Tankar om lärande och IT – en forskningsöversikt.* Kalmar: Skolverket.

Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser.* Lund: Studentlitteratur.

Brundin, Sverker. (2005, oktober, nr 107). *Lärarstudenter är usla på it,* Computer Sweden.

Bryman, A. (1997). *Kvalitet och kvantitet i samhällsvetenskaplig forskning.* Lund: Studentlitteratur.

Holm, I.M., & Solvang, B. (1991). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder.* Lund: Studentlitteratur.

Lpf 94 (1994). Förordning om 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna.

Merriam, B. S. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod.* Lund: Studentlitteratur.

Pettersson, E & Johansson, K. (2005). *ITiS- en lyckad satsning?* Göteborg: Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Institutionen för informatik.

Riis, Ulla (red), *IT i skolan mellan vision och praktik – En forskningsöversikt.* Kalmar: Skolverket, 2000

Svensk Information. (2003) En sten i rullning – erfarenheter av förändringsarbete i skolan genom ItiS. Västerås: Svensk Information

Zettergren-Lindkvist, Emmy. (2005, maj, nr 53). *”Skolan kräver tydligare regler”.* Computer Sweden.

Internet:

IT i skolan, attityder, tillgång och användning. En rapport från KK-stiftelsen, 2004

Hämtas på: <http://www.kks.se/templates/Publications/PublicationPage.aspx?id=7356>

Lärandestuderande och IT. En rapport från LearnIT, 2004

Hämtas på: <http://www.kks.se/templates/Publications/PublicationPage.aspx?id=7526>

http://www.didaktikdesign.nu/musik/img/auo_2.pdf

Bilaga 1: Enkät

Enkät för Lärare Elev

Denna enkät tar bara ett par minuter att fylla i och dina åsikter och värderingar är mycket värdefulla för mig. Som deltagare är du anonym. Resultatet kommer att användas i ett examensarbete för att undersöka elever och lärares attityder till användning av IT i historieundervisningen

Bakgrundsfrågor

Har du tillgång till IT i hemmet?

- Dator
- Internet
- E-post
- Inget av ovanstående

Har du tillgång till IT i skolan?

- Dator
- Internet
- E-post
- Inget av ovanstående

Användning av IT i hemmet

Datortimmar per vecka

- Ofta (10h eller mer)
- Medel (mellan 3-10h)
- Sällan (2h eller mindre)

Internettimmar per vecka

- Ofta (10h eller mer)
- Medel (mellan 3-10h)
- Sällan (2h eller mindre)

Vad använder du internet till hemma?

- Söka information privat
- Skriva privat e-post
- Söka information i arbetet/skolarbetet
- Skicka e-post för uppgifter som är kopplade till skolan
- Utföra banktjänster
- Beställa varor och tjänster
- Ladda hem musik
- Spela spel
- Delta i diskussionsforum eller chat

- Lunarstorm eller liknande community
- Annat

Användning av IT med koppling till skolan/arbetet

Hur ofta använder du datorn på lektionstid i skolan?

- Dagligen
- Någon eller några gånger i veckan
- Varannan vecka
- Någon eller några gånger i månaden
- Någon eller några gånger per termin
- Mer sällan
- Aldrig

Hur ofta använder du datorn utanför lektionstid i skolan?

- Dagligen
- Någon eller några gånger i veckan
- Varannan vecka
- Någon eller några gånger i månaden
- Någon eller några gånger per termin
- Mer sällan
- Aldrig

Hur ofta använder du datorn hemma med koppling till skolan?

- Dagligen
- Någon eller några gånger i veckan
- Varannan vecka
- Någon eller några gånger i månaden
- Någon eller några gånger per termin
- Mer sällan
- Aldrig

Vad används IT till? (*Lärare*)

Ofta (inkluderar Dagligen och Någon eller några gånger i veckan)
 Ibland (inkluderar Varannan vecka och Någon eller några gånger i månaden)
 Sällan (inkluderar Någon eller några gånger per termin, Mer sällan, Aldrig)

Ofta Ibland Sällan

Direkta lektionsförberedelser, t.ex. att formulera prov och arbetsuppgifter?	☐	☐	☐
Söka information och referensmaterial på internet	☐	☐	☐
Kommunicera, t.ex. med kollegor och elever	☐	☐	☐
Administrativt förarbete, t.ex. terminsupplägg och kursplanering	☐	☐	☐
Presentationer till lektioner, t.ex. vid introduktion av nya arbetsområden	☐	☐	☐
Uppföljning av elevernas arbete, t.ex. provresultat och betyg	☐	☐	☐

Vad används IT till? (*Elever*)

Söka information via internet
Ordbehandling
Kommunicera med andra
Använda uppslagsverk, lexikon och liknande
Presentationer
Kalkyler
Almanacka

Ofta Ibland Sällan

☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

Internetanvändning i undervisning eller skolarbete

Hur ofta använder du internet i undervisningen?
Hur ofta använder du internet kopplat till undervisning
eller skolarbete hemma?

Ofta Ibland Sällan

☐	☐	☐
☐	☐	☐

Frågor om åsikter och värderingar

Inställning till IT och internet i historieundervisningen

Nyttan av datorn som ett pedagogiskt verktyg i historieundervisningen?

- Mycket stor nytta
- Ganska stor nytta
- Varken stor eller liten stor nytta
- Ganska liten nytta
- Mycket liten nytta
- Vet ej

Inställning till att använda IT och internet i historieundervisningen?

- Positiv
- Varken positiv eller negativ
- Negativ
- Vet ej

Fördelar och hinder med IT i historieundervisningen

Fördelar med att använda IT i historieundervisningen?

- Underlättar elevernas informationssökning
- Ger naturlig datorvana
- Ökar motivationen för skolarbetet
- Stimulerar skrivprocessen
- Ger möjlighet till simulering av olika förlopp
- Underlättar kommunikationen mellan lärare och elever
- Stimulerar kritiskt tänkande
- Ökar samarbetet mellan eleverna

- Annat

Hinder för att använda IT i historieundervisningen?

- För lite pengar
- För få datorer
- För låg kompetens hos lärarna
- Dålig utrustning
- För långsamma datorer
- Felaktiga eller osanna uppgifter på internet
- Eleverna missbrukar internet
- För lite tid för IT i undervisningen
- Utvecklingen går för fort
- Ointresserade elever
- Har ingen nytta av IT i mitt gymnasieprogram

Internet och källkritik

Tycker du att internet har ökat eller minskat elevernas medvetenhet kring källkritik?

- Ökat medvetenheten
- Minskat medvetenheten
- Vet ej

IT och elevernas skriftliga förmåga?

- Förbättrat elevernas förmåga
- Försämrat elevernas förmåga
- Vet ej

Flexibelt lärande

Tycker du att användandet av IT ökat möjligheterna att anpassa undervisningen eller lärandet i tid och rum?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har du själv utnyttjat möjligheten?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Internationella kontakter

Anser du att internet generellt har förbättrat skolornas möjligheter till internationella kontakter?

- Ja, förbättrat i hög grad
- Ja, förbättrat i viss grad
- Nej, inte förbättrat alls
- Vet ej

Historielärarnas kunskaper om IT

Tycker du att dina egna/dina lärares/lärarnas kunskaper om IT är tillräckliga eller ej?

- Ja, helt tillräckliga
- Ja, nästan tillräckliga
- Nej, inte tillräckliga
- Nej, helt otillräckliga
- Vet ej

Historielärarnas syn på skolans IT-planering

Anser du att det finns en tydlig plan eller strategi för hur ni skall använda IT på er skola?

- Mycket tydlig plan
- Ganska tydlig plan
- Varken tydlig eller otydlig plan
- Ganska otydlig plan
- Mycket otydlig plan
- Det finns ingen plan
- Vet ej

Tack för din medverkan!

*Nicklas Zajdel
Lärarstuderande*

*Malmö Högskola
Lärarytbildningen - Individ och samhälle*

Bilaga 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Intervjuarens namn:

Datum:

Typ av intervju:

Demografi:

Befattningstitel:

Kön:

Utbildning:

Bakgrundsfrågor (*Frågor om erfarenheter och beteenden*)

Har du tillgång till IT i hemmet?

Har du tillgång till IT i skolan?

Vad använder du internet till hemma?

Användning av IT med koppling till skolan/arbetet:

Hur ofta använder du datorn på lektionstid i skolan?

Hur ofta använder du datorn utanför lektionstid i skolan?

Hur ofta använder du datorn hemma med koppling till skolan?

Hur ofta använder du internet i undervisningen?

Hur ofta använder du internet kopplat till undervisning eller skolarbete hemma?

Vad används IT till? (*Frågor om åsikter och värderingar*)

1. På vilket sätt kan vi utnyttja ett mediums egenskaper (IT) för att påverka lärandet hos vissa elever, uppgifter och situationer?
2. Med IT har lärandet förändrats genom att vi inte behöver lagra information i våra egna huvuden. När information finns tillgänglig krävs andra kunskaper. Hur kan metoder av urval underlätta och försvåra lärandet med IT?

3. Hur skapar vi lärprocesser som hjälper eleverna att lära?
4. Hur kan elever använda IT i historieundervisningen för att tillgodose sitt lärande?
5. Hur kan lärare använda IT i historieundervisningen för att tillgodose elevernas lärande?